

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ**ЗНЕШНІ ГАНДАЛЬ: СКЛАДАЛЬНІКІ ПОСПЕХУ** 2 стар.**ПАДРАБЯЗНАСЦІ**
АРМІЯ: ЧАС ДЫКТУЕ ПЕРАМЕНЫ 2 стар.**ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ:** ЛІТВА, ЗША, УКРАІНА 6 стар.**ВЕРНІСАЖ****Юрась МАЦКО — НАШЧАДАК БОГА ГЕФЕСТА** 5 стар.**АСОБА Ё БЯЗМЕЖЖЫ ЧАСУ**
Міхаіл УРОНЧАНКА 5 стар.**ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ**
НЯХАЙ УСМІХНЕЦЦА СУМНЫ АНЁЛ 4 стар.**"НАЧНЫ РАМАН"**
ФАНАСТЫЧНА-МІСТЫЧНАЕ АПАВЯДАННЕ
Аляксей ЯКІМОВІЧ 7—8 стар.**МУЗЫЧНАЯ ХВАЛЯ**
"НАПАЛМ"
ЗАПАЛЬВАЕ ХІП-ХОПАМ 8 стар.**КРЫЖАВАНКА**
АД Любові ІОНАВАЙ 8 стар.**АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ё 48 КРАІНАХ****Голас Радзімы****Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі Выдаецца з 6 красавіка 1955 года**

13 сакавіка 2002 года, № 11 (2777) Цана 130 рублёў E-mail: golas_radzimy@tut.by

Хроніка жыцця**РЭФАРМАННЕ ПЕНСІЁННАЙ СІСТЭМЫ****Беларускі ўрад мяркуе правесці ў бліжэйшыя тры гады рэфармаванне пенсіённага заканадаўства.**

Спецыялісты зараз рыхтуюць адпаведную праграму, якая пройдзе ў два этапы. На працягу гэтага года распрацоўшчыкі плануецца падрыхтаваць законапраекты "Аб асновах пенсіённай сістэмы ў Рэспубліцы Беларусь", "Аб дзяржаўным пенсіённым страхаванні і дзяржаўных страхавых пенсіях" і іншыя. А ў наступныя два гады будуць фарміравацца праекты аб дадатковым пенсіённым страхаванні і дадатковым пенсіённым забеспячэнні.

Існуючая зараз у краіне пенсіённая сістэма выклікае шэраг папяркаў з боку сталых людзей. Яна не забяспечвае прымальны ўзровень жыцця і не ўлічвае асаблівасці ўклад кожнага работніка ў мінулым. Так, у студзені сярэдня пенсія ў краіне склапа ўсяго 68 тысяч рублёў. Новая праграма дазволіць забяспечыць комплексны падыход да ўдасканалення пенсіённай сістэмы і адаптаваць яе да сацыяльна-эканамічных умоў, якія пастаянна змяняюцца.

Навальніца ў лютым**Такага не памятаюць нават старажылы: 27 лютага ў Мінску бліскалі яркія маланкі, грымеў гром. Навальніцы трапілі таксама ў Брэсцкай, на поўдні Гродзенскай абласцей і месцамі ў Мінскай вобласці.**

На Брэсцчыне з-за шквалістага ветру адначасова адключыліся больш за 900 трансфарматарных падстанцый, у выніку чаго без электрычнасці засталіся 222 населеныя пункты. Як паведамілі мезаролагі, з'яўленне навальніц было звязана з праходжаннем па тэрыторыі Беларусі няўстойлівых паветраных мас з Атлантычнага акіяна. Навальніца ў лютым, гавораць спецыялісты, — з'ява наогул рэдкая і адбываецца адзін раз у 30—50 гадоў. Але па велічыні ахопу тэрыторыі такіх навальніц у краіне раней не было зафіксавана.

У ПЛОШЧЫ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ — НОВАЕ АБЛІЧЧА**Мінск з кожным днём мяняе сваё аблічча і прыгажэе. За канчэаецца рэканструкцыя****Прывакзальнай плошчы, цяпер на чарзе галоўная плошча краіны — Незалежнасці. З 1 красавіка пачнецца яе рэканструкцыя.**

Плануецца, што ў першую чаргу спецыялісты прыступяць да будаўніцтва двух падземных пераходаў, дзе размесцяцца прадпрыемствы абслугоўвання і гандлю. Будзе таксама добраўпарадкавана паўднёвая частка плошчы і мадэрнізаваны будынак упраўлення Мінскага метрапалітана. На яго першым паверсе таксама з'явіцца прадпрыемствы сферы абслугоўвання. Значныя перамены адбудуцца і ў схеме руху транспарту. Асноўная траса пройдзе каля будынка Мінгарвыканкама, а частку пуцэправода каля педуніверсітэта прапануецца перавесці на эстакадыны канструкцыі, пад якімі размесцяцца аўтастанкі.

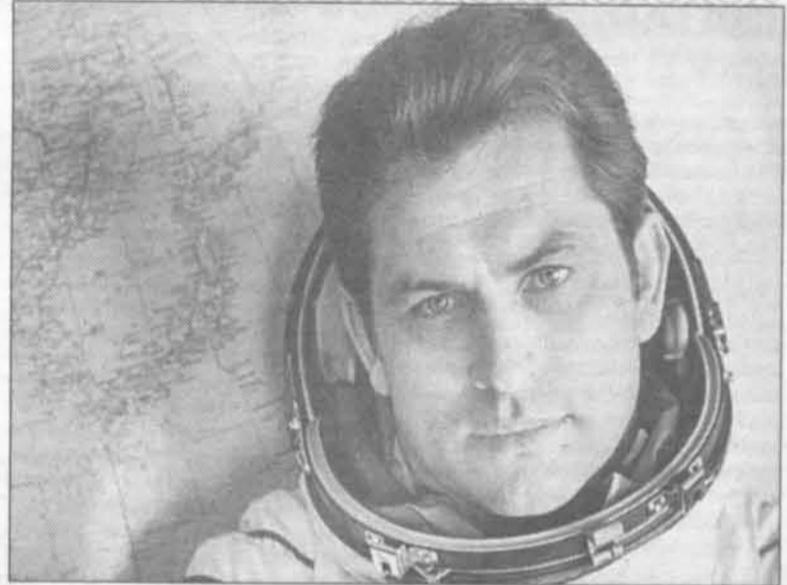
З ЮБІЛЕЕМ, «ЛІМ»!**У сакавіку вядомаму беларускаму штотыднёвіку "Літэратура і мастацтва" споўнілася 70 гадоў.**

З часу заснавання вакол гэтага выдання аб'ядноўваюцца лепшыя прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі Беларусі. Тут друкаваліся новыя творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Танка, Івана Мележа, Уладзіміра Караткевіча. І зараз "ЛіМ" адлюстроўвае ўсё новае, што адбываецца ў нашай нацыянальнай культуры. Як гаворыцца ў прывітанні міністра інфармацыі Міхаіла Падгайнага, "сёння калектыў "ЛіМа" захоўвае ўсё лепшае, што напрацавана ў мінулым, і шукае новыя падыходы ў сваім прафесійным і творчым жыцці". Міністр выказвае надзею, што калектыў рэдакцыі сваёй асветніцкай дзейнасцю, плённай працай будзе і ў далейшым уносіць важкі ўклад у справу захавання культурнай спадчыны краіны.

ГАЛАНДСКІЯ РУЖЫ ВЫРОШЧВАЮЦЬ НА МІНШЧЫНЕ**У спецыялізаваным саўгасе "Кветкі", які знаходзіцца ў прыгарадзе сталіцы, прыступілі да вырошчвання руж на галандскай тэхналогіі. Для яе ўкаранення беларусы закупілі неабходнае галандскае абсталяванне і зрабілі заказ у Германіі на пастаўку 40 тысяч руж.**

Чакаецца, што гэта дасць магчымасць атрымаць ураджай з аднаго квадратнага метра ў 4—5 разоў большы, чым раней. Да таго ж паляпшаецца і якасць кветак. Але ўсё гэта — у будучыні. Пакуль кветкаводы радуецца мінчаным, што ўжо вырасла ў цяпляцах. Спецыяльна да жаночага свята 8 Сакавіка ў сталічны гандаль саўгас паставіў 35 тысяч фрэйзі, 20 тысяч гваздзікоў, 5 тысяч руж і 25 тысяч цюльпанаў.

Падрыхтавала Ларыса ЛАЗАР.

віншуем!**КАСМІЧНЫ ВОЛАТ****3 сакавіка споўнілася 60 гадоў лётчыку-касманату СССР, двойчы Герою Савецкага Саюза Уладзіміру КАВАЛЕНКУ.**

Першы касмічны палёт Уладзіміра Кавалёнка, ураджэнца Крупскага раёна Мінскай вобласці, адбыўся ў 1977 годзе, затым былі яшчэ два — у 1978 і ў 1981 гадах. Усяго ў космасе ён

правёў 216 сутак. З 1992 года Уладзімір Кавалёнак — начальнік Ваенна-паветранай інжынернай акадэміі імя М. Я. Жукоўскага ў Маскве.

БелТА.

падпіска-2002

Шаноўныя чытачы "Голасу Радзімы"! Каб наша сувязь не спынілася, раім паклапаціцца аб падпісцы. Нагадваем, што "ГР" уключаны ў падпісныя каталогі Беларусі, Літвы, Украіны, Казахстана, Таджыкістана, Кыргызстана, Малдовы, Расіі.

У іншых краінах лепш аплаціць атрыманне штотыднёвіка ЧЭ-КАМ, даслаўшы яго ў рэдакцыю. Кошт гадавога камплекта для краін Еўропы — 50, іншых — 60 долараў ЗША. Будзем разам!

дабрачыннасць**ДАБРО ВЯРТАЕЦЦА ДАБРОМ**

— Гэтыя людзі не просяць падзякі за свае справы, яны кіруюцца толькі ўнутранай патрэбай рабіць дабро. Яны не ачарсцвелі душой і поўныя спагады да тых, хто апынуўся ў галечы, хто хворы і пакінуты ўсімі. Мы павінны аддаць даніну повагі тым, хто робіць дабрачынную справу ў наш нялёгкі час. Грамадства павінна ведаць пра гэтых людзей, — такімі словамі пачаў вечар-ушанаванне "Рабі дабро" старшыня Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Станіслаў БУКО.

Глядзельная зала Палаца культуры Мінскага трактарнага завода ў тую нядзелю была перапоўнена. Упершыню Адміністрацыя Партызанскага раёна

горада Мінска і Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей праводзілі акцыю ўшанавання дабрачынцаў. — Добрачыннасць — адзін з

анонс**ТЭНДЭРЫ ПРАЗ ІНТЭРНЭТ****1 лютага 2002 года ўведзена ў вопытную эксплуатацыю нацыянальная сістэма "Тэндэры".****За яе развіццём можна назіраць зараз на Інтэрнэт-сайце www.icetrade.by.**

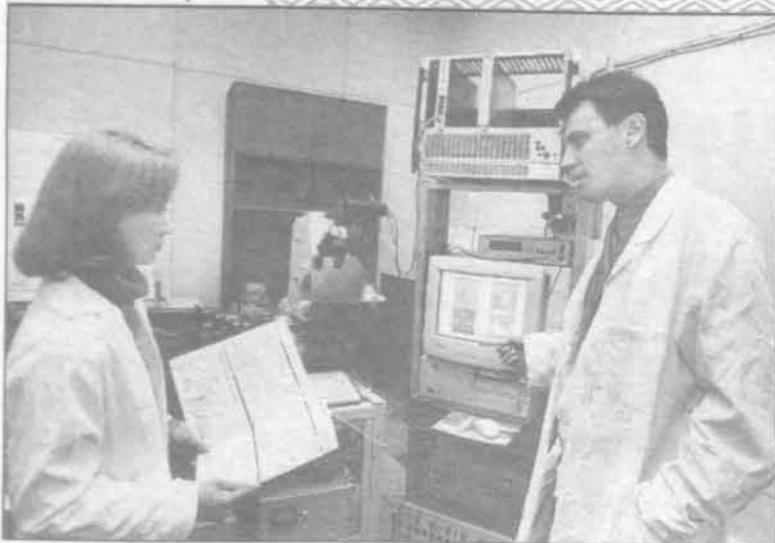
Сістэма "Тэндэры" была распрацавана Нацыянальным цэнтрам маркетынгу і кан'юнктуры цэн Барыса Паньшына, зараз у Еўропе на адну фірму-пакупніка прыходзіцца больш за 20 фірм-пастаўшчыкоў. Штомесячна ў свеце праходзяць тысячы тэндэраў. Дзяржаўныя закупкі ў краінах Еўрасаюза складаюць каля 11 працэнтаў валавога нацыянальнага прадукту. Змяшчэнне інфармацыі аб закупках на тэндэрнай аснове ў Інтэрнэт-сетцы — звычайная з'ява.

Для Беларусі, арыентаванай на экспарт, стварэнне тэндэрнай сістэмы запатрабавана часам. Штогод прадпрыемствы краіны заключаюць больш за 200 тысяч знешнегандлёвых кантрактаў. Сістэма "Тэндэры" дасць магчымасць змясціць у базе даных візітную картку беларускага прадпрыемства, электронную экспазіцыю сваёй прадукцыі, прапановы па супрацоўніцтве. Дзяржава стане адным з вядучых ігракоў на рынку інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій. Нацыянальны сайт істотна павысіць магчымасці замежных фірм па выхадзе на беларускі рынак.

Максім НЯВІНСКІ.

Заканчэнка на 3-й стар.

вынаходніцтвы

ЛАЗЕРНЫ АНАЛІЗАТАР, ЯКІ НЕ МАЕ АНАЛАГАЎ

Клеткі нашага арганізма — гэта універсальныя і адчувальныя датчыкі, якія рэагуюць на інфекцыю, экалагічныя фактары, лекі. Навучыцца выяўляць раннія стадыі захворванняў на клетачным узроўні — такую задачу паставілі перад сабой спецыялісты Міжнароднага цэнтра Інстытута цепла-і масаабмену Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Для гэтага распрацаваны новы тэрмааптычны метад, які заключаецца ў вымярэнні водгуку жывой клеткі на кароткатэрміновае награванне, выкліканае лазерным імпульсам.

Пакуль створаны эксперыментальны ўзор лазернага аналізатара, што не мае аналагаў за мяжой. Ён вызначае параметры клетак, якія немагчыма вымераць з дапамогай існуючых прыладаў. Прыбор не патрабуе дарагіх імпартных рэактываў, колькасць біялагічнага матэрыялу, неабходнага для аналізу, мінімальна.

Прамысловая версія аналізатара будзе каштаваць каля 45 тысяч долараў, у той час як кошт традыцыйных аналізатараў клетак вытворчасці ЗША вагаецца ад 60 да 200 тысяч долараў.

НА ЗДЫМКУ: аўтар тэрмааптычнага аналізатара клетак кандыдат тэхнічных навук Дзмітрый ЛАПЮТКА і малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута цепла-і масаабмену Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Алена ГАРДЗІЙКА.

Віктар ТАЛОЧКА, БелТА.

навіны з нацыянальнага прэс-цэнтра

АДПАЧЫЦЬ МОЖНА І ДОМА

У мінулым годзе Рэспубліканскі цэнтр па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні выканаў план на 102 працэнты. Аб гэтым паведаміў журналістам кіраўнік цэнтра Уладзімір РЫЖАНКОЎ.

У краіне каля 27 тысяч дзяцей-інвалідаў ва ўзросце да 18 гадоў, з якіх 11,5 тысячы патрабуюцца санаторнае лячэнне. Па строгіх медыцынскіх паказчыках прайшлі аздараўленне 8 172 чалавекі. 268 тысячам "чарнобыльцаў" былі прапанаваны пучэўкі альбо адпаведна грашовыя кампенсаций. У адпаведнасці з Указам Прэзідэнта краіны і пастановамі ўрада, другі год пасляхова выконваецца праграма аздараўлення дашкольнікаў і школьнікаў. Каля 10 тысяч пучэвак атрымалі нашы маленькія суграмадзяне, каля 3,5 тысячы — суправаджаючыя дзяцей-інвалідаў. Папярэвіні сваё здароўе каля 2 тысяч пенсіянераў, удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, інвалідаў.

У Беларусі пад санаторна-курортнае лячэнне задзейнічана каля 40 тысяч ложка-месцаў. Але нашы грамадзяне накіроўваюцца на аздараўленне і за межы краіны. Заключаны дамовы з 9 здраўніцамі Расіі і з 11 — Украіны. Большую частку расходаў бяры на сябе дзяржава.

Сёлета Рэспубліканскі цэнтр па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні плануе задзейнічаць увесь свой патэнцыял: 70 санаторыяў, 124 санаторыі-прафілакторыі, 11 дамоў адпачынку, а таксама дамы адпачынку, якія належаць буйным прадпрыемствам. Кожная ўстанова павінна прайсці дзяржаўную атэстацыю. Са здраўніцамі, якія не адпавядаюць неабходнаму ўзроўню, дамовы заключацца не будуць.

Максім НЯВІНСКІ.

аспект праблемы

ЗНЕСНІ ГАНДАЛЬ: СКЛАДАЛЬНІКІ ПОСПЕХУ

Сучасныя рэаліі прымушаюць беларусаў вучыцца гандляваць і больш актыўна выходзіць на сусветны рынак. Мяркуючы па выніках знешнеэканамічнай дзейнасці, у мінулым годзе ў гэтай сферы назіраліся станоўчыя тэндэнцыі. Рост экспарту і зніжэнне імпарту, на думку намесніка міністра замежных спраў Аляксандра Міхневіча, дабратворна ўплывае на макраэканамічныя паказчыкі, стабілізуе курс нацыянальнай валюты.

У апошнія гады ў краіне даволі хуткімі тэмпамі расце экспарт паслуг. Гэта таксама дае надзею, што з улікам іншых наступленняў плацежны баланс Беларусі будзе зведзены да нулявога або станоўчага сальда.

У цэлым жа, як адзначае Аляксандр Міхневіч, знешнегандлёвы рэжым краіны фарміруецца не толькі пад уплывам унутранай сітуацыі на рынку Беларусі, але і пад уплывам інтэграцыйных працэсаў, у якіх мы ўдзельнічаем: у рамках Саюзнай дзяржавы, ЕўраСЭЗ ("пяцёркі") і СНД. Дзякуючы гэтаму, Беларусі ўдалося захаваць свае рынкі збыту па асноўных таварных пазіцыях: калійных угнаеннях, грузавых аўтамабілях, трактарах, тэлевізарах, халадзільніках і г. д. Але праблемы, безумоўна, ёсць. Беларускім прадпрыемствам цяжка канкуруюць з расійскімі. Прычына адна: больш танныя сярэвінныя і энергетычныя рэсурсы дазваляюць нашым партнёрам ствараць і больш танную прадукцыю. Таму беларускі бок зараз вядзе інтэнсіўны перамовы з расіянамі па выраўноўванню ўмоў гаспадарання для вытворцаў абодвух бакоў. Такія сустрэчы, адзначае Аляксандр Міхневіч, адбываюцца практычна штотыдзень. Самае галоўнае, бакам удалося дамовіцца аб выраўноўванні цен на энерганосьбіты. "Ужо зараз у нас практычна выраўнены цэны на электраэнергію. Мы мяркуем, — кажа намеснік міністра замежных спраў, — што ў бліжэйшы час цэны на газ будуць аднолькавымі як у Смаленскай вобласці, так і ў Магілёўскай. І гэта значны крок наперад".

Трохі іншая сітуацыя з нафтай.

Як вядома, цэны на "чорнае золата" не рэгулююцца ў Расіі дзяржавай, іх фарміруе рынак. Таму тут многае залежыць ад таго, наколькі прафесійна працуюць беларускія аб'екты гаспадарання. І такія прыклады, калі нашы прадпрыемствы выгадна купляюць нафту, ёсць.

Значна зрушыліся наперад бакі і ў сферы уніфікацыі знешнегандлёвых рэжымаў Беларусі і Расіі, у тым ліку ў выраўноўванні мытных пошлін. Да 1 красавіка з наяўных 2,5 тысячы разыходжаняў па імпартных пошлінах застаецца адно — па тэкстыльнай прамысловасці. Гэта звязана з тым, што для беларускага тэкстылю, які пастаўляецца ў краіны Еўрапейскага Саюза, па-ранейшаму існуюць квоты, а ў Расіі такіх абмежаванняў няма.

311 тысяч да 130 пазіцый удалося скараціць разыходжанні і па экспартных мытных пошлінах. Ёсць зрухі ў сферы уніфікацыі валютнага кантролю, у сістэме льгот. Падобна, у недалёкай будучыні беларускія суб'екты гаспадарання змогуць на роўных удзельнічаць з расіянамі ў тэндэрах, што праходзяць на тэрыторыі РФ. А ўсё гэта, безумоўна, будзе спрыяць актывізацыі знешнеэканамічнай дзейнасці нашай краіны.

Пакуль беларусам і расіянам не ўдалося дамовіцца па адным прынцыповым пытанні — аб зборы ПДВ — падаткаў на дабаўленую вартасць у краіне прызна-

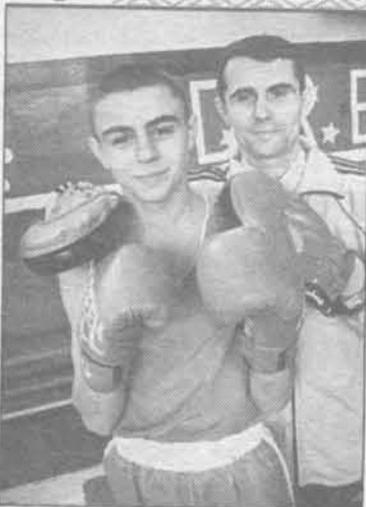
чэння. Як вядома, паміж нашымі дзяржавамі няма мытнага кантролю, які дазволіў бы прасочваць факт праходжання праз мяжу экспартнага тавара. Беларускі бок прапануе ўскласці гэтыя функцыі на падатковыя органы, з чым пакуль не згаджаюцца нашы партнёры. Улічваючы значную тэрыторыю Расіі і мноства суб'ектаў гаспадарання, такі варыянт бачыцца расіянам досыць складаным і дарагім. Тым не менш, перамовы працягваюцца, і, магчыма, узаемавыгаднае выйсце знойдзецца. Бо збор падатку на дабаўленую вартасць не ў краіне вытворчасці, а прызначэння — распаўсюджаная сусветная практыка, якая лічыцца даволі эфектыўнай. І рашэння гэтай праблемы нам у будучыні не пазбегнуць.

Усё больш значнае ўздзеянне на наш знешні гандаль і прыняцце канкрэтных рашэнняў аказвае працэс далучэння Беларусі да Сусветнай гандлёвай арганізацыі, што развіваецца даволі эфектыўна. У мінулым годзе прайшло некалькі раундаў перамоў, а таксама трэцяе пасяджэнне рабочай групы па прыёму Беларусі ў СГА.

"Сёння мы знаходзімся прыкладна на тым самым этапе руху да СГА, што і Расійская Федэрацыя, — лічыць намеснік міністра замежных спраў А. Міхневіч. — Сёлета мы ставім перад сабой задачу перайсці да падрыхтоўкі даклада рабочай групы аб умовах уступлення Беларусі ў Сусветную гандлёвую арганізацыю. Адначасова плануем правесці шырокамаштабнае абмеркаванне гэтых умоў, каб кожны наш грамадзянін адчуў, як адаб'ецца гэты факт асабіста на ім. Дарэчы, у многіх дзяржаўных органах і арганізацыях: Нацыянальным сходзе, Нацыянальнай акадэміі навук і іншых — створаны рабочыя групы, якія працуюць у гэтым накірунку. Я лічу, што шырокае абмеркаванне ўмоў і наступнае ўступленне Беларусі ў СГА прымусіць нас пераасэнсаваць многія прынцыпы эканамічнага будаўніцтва ў Рэспубліцы Беларусь".

Ларыса ЛАЗАР.

спорт

ДЫНАСТЫЯ ЧЭМПІЁНАЎ

Аляксандр Ягнешык, неаднаразовы прызёр і пераможца чэмпіянату Беларусі па у-шу, прызёр чэмпіянату Еўропы, выкладае фізвыхаванне і вядзе секцыю бокса ў школе вёскі Яглевічы Івацэвіцкага раёна. Сёння ён трэніруе свайго сына — дзясцікласніка Віталія — прызёра першынства краіны па тайландскаму боксу, чэмпіёна Беларусі па боксу.

НА ЗДЫМКУ: бацька і сын ЯГНЕСЬКІ.

Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

падрабязнасці

АРМІЯ: ЧАС ДЫКТУЕ ПЕРАМЕНЫ

У Беларусі створана і заканадаўча замацавана прававая база будаўніцтва Узброеных Сіл да 2010 года.

У ліпені 2001 года Указам Прэзідэнта краіны Аляксандра Лукашэўкі была зацверджана новая рэдакцыя Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі. На яе аснове распрацавана Ваенная дактрына. У лістападзе 2001 года Прэзідэнтам зацверджана Канцэпцыя будаўніцтва Узброеных Сіл да 2010 года, Праграма завяршэння рэфармавання Узброеных Сіл на 2001—2005 гады і план іх будаўніцтва.

Што датычыцца Ваеннай дактрыны, то, па словах міністра абароны Леаніда Мальцава, Беларусь не разглядае ні адну дзяржаву ў якасці патэнцыйнага праціўніка, а армія краіны з'яўляецца фактарам стратэгічнага стрымлівання. Як адзначыў міністр, сёння змянілася геастратэгічная сітуацыя, адпаведна, і змест вайны. Узброеная барацьба адышла на апошні план. Перамога дасягаецца інфармацыйнымі і эканамічнымі, дыпламатычнымі метадамі. Упор робіцца на правядзенне бескантактных аперацый, параза праціўніку наносіцца высокадакладнай зброяй. Узрастае роля спецаперацый, ірэгулярных войскаў. Таму рэформа беларускай арміі ідзе не за кошт механічнага скарачэння асабовага складу. Перабудавана сістэма кіравання: функцыі органаў кіравання сталі больш канкрэтнымі, ліквідаваны дубіруючыя структуры. Галоўны штаб Узброеных Сіл перафарміраваны ў Генеральны штаб. Зараз ён з'яўляецца орга-

нам кіравання не міністра абароны, а галоўнакамандуючага — Прэзідэнта краіны.

Штат цэнтральнага апарату Мінабароны скарачаны на 10 працэнтаў, агупняць колькасць Узброеных Сіл — на 3 000 чалавек. Хутка ў беларускай арміі застанецца каля 65 000 чалавек.

Што датычыцца пераходу Беларусі да фарміравання прафесійнай арміі, то Леанід Мальцаў згодны з тым, што колькасць прафесіяналаў павінна павялічвацца, гэтага патрабуе развіццё найноўшых тэхналогій і пераасэнсаванне ролі арміі. Але поўнасцю адмовіцца ад тэрміновай службы Беларусі не можа: аб'ектыўныя ўмоў. Аднак у праекце Закона аб воінскай абавязку ёсць паняцце не толькі альтэрнатыўнай, але і службы ў рэзерве. Рэзервістамі могуць аказацца маладыя людзі, якія па нейкіх прычынах не могуць быць прызначаны ў армію, але павінны авалодаць воінскай спецыяльнасцю.

Максім НЯВІНСКІ.

дабрачыннасць

ДАБРО ВЯРТАЕЦЦА ДАБРОМ

Пачатак на 1-й стар.

На сцэну выходзілі людзі рознага ўзросту — і маладыя, і сталыя. Добрачынцы атрымлівалі Граматы Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей і Адміністрацыі Партызанскага раёна. Сярод іх былі валанцёры з атрада "Мінасэрнасць" Мінскага медыцынскага вучылішча № 1, студэнты якога на працягу некалькіх год даглядаюць няможных і адзіночкіх пенсіянераў, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Александровіч, які ахвяраваў значныя сродкі на будаўніцтва праваслаўнай царквы на вуліцы Мендзялеева ў Мінску, генеральны дырэктар ТАА "Пастгандаль", дэпутат Мінгарсавета Сяргей Смольскі, які арганізаваў падпіску на газеты для ветэранаў. Адзначаны былі калектывы кандытарскай фабрыкі "Слодыч" і ТАА "Камбінат хлебапрадуктаў", сапідкім печывам якіх частуюцца на святы шматдзетныя сем'і і ветэраны Партызанскага раёна.

Царква "Гефсіманія" і хрысціянскае добрачыннае місіянерскае таварыства "Біблейская ліга" дапамагаюць людзям прадуктамі харчавання. Вітаміны і лекі выдзяляе інвалідам ТДА "Белэкрас". Танным і бясплатным адзеннем забяспечвае небагатых людзей

прыватны прадпрыемальнік Ала Хадасевіч. ТАА "Фед і АВ" мае добрую традыцыю дапамагаць фінансавы ў правядзенні культурна-масавых мерапрыемстваў у Партызанскім раёне, пра гэта ўдзячна ўспомнілі са сцэны арганізатары акцыі.

Асобай увагай добрачынцаў у Партызанскім раёне карыстаецца інтэрнат № 3 для дзяцей-сірот. Пральнымі сродкамі забяспечвае яго ЗАТ "ГД хемікс", а КМЗ "Аўтасервіс — Цэнтр Бош" абслугоўвае яго транспартныя сродкі, за што ім шчыра дзякаваў на вечарыне дырэктар інтэрната Уладзімір Сяксяеў.

Са сцэны таксама гучалі словы ўдзячнасці ў адрас сузаснавальніка газеты "Голас Радзімы" — Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубажнымі краінамі, праз якое многія гаротнікі атрымалі ін-

валідныя каляскі і спецыяльныя ложка.

Для ўсіх добрачынцаў знайшліся словы падзякі, але больш за ўсіх атрымаў пахвалы і кветак узорны тэатр песні "Сімха" Беларускага аб'яднання яўрэйскіх арганізацый і абшчын. Толькі за 1996 і 1997 гады "Сімха" зарабіла ў гастрольных паездках каля 100 000 долараў і ахвяравала іх на аздаравленне ў Швецыі 600 дзяцей з Беларусі. А зусім нядаўна юныя артысты падаравалі Мазырскай раённай бальніцы машыну "хуткай дапамогі".

"Наш спясок у тым, што мы маем сяброў у Беларусі і за мяжой", — сказала дырэктар "Сімхі" Ірына Сляповіч.

За выдатную добрачынную дзейнасць і з нагоды 10-гадовага юбілею тэатра кіраўнік Адміністрацыі Партызанскага раёна Пётр Сямашка ўручыў яго ўдзельнікам Пахвальную грамату, каштоўны падарунак і кветкі.

Віктар МАЦЮШЭНКА.

НА ЗДЫМКАХ: кожнаму добрачынцу — падзяка (на 1-й стар.); Станіслаў БУКО ўручае грамату кіраўніку атрада "Мінасэрнасць" Ніне ЖУРАВЕЛЬ; выступае "Сімха".

Фота Уладзіміра ПУХАВА.

stop!

ЖЫЦЦЁ Ў ЗМРОКУ

Гарацьбе з наркотыкамі была прысвечана прэс-канферэнцыя з удзелам галоўнага нарколага Міністэрства аховы здароўя Уладзіміра МАКСІМЧУКА.

Па даных Міністэрства аховы здароўя, на 1 студзеня 2002 года на ўліку ў наркалагічных дыспансерах краіны знаходзілася 5 496 хворых, што на 15 працэнтаў больш, чым у мінулым годзе. 80 працэнтаў наркаманаў — маладыя людзі да 30 гадоў.

Калі гаварыць аб відах, то дамінуюць наркотыкі опіумнага тыпу. Шырока распаўсюджваюцца такія псіхастымулятары, як амугітамін і кадаін. Таксікамания, якая некалькі гадоў таму

пайшла на спад, зноў пачала расці. Удыханнем пароў клею, бензіну і іншых лятучых рэчываў займаюцца пераважна дзеці і падлеткі.

Наркатызацыя насельніцтва цесна звязана з ростам злачыннасці. Найбольш распаўсюджаны незаконны выроб наркатычных рэчываў без мэт збыту.

Акрамя таго, большасць ВІЧ-інфіцыраваных з'яўляюцца наркаманами. Узрасла колькасць

псіхічных захворванняў і самагубстваў.

У мэтах папярэджання распаўсюджвання наркаманіі ў Беларусі прынята Дзяржаўная праграма комплексных мераў процідзеяння злоўжыванню наркатычных сродкаў і псіхатропных рэчываў і іх незаконнаму абароту на 2001—2005 гады. Вядзецца будаўніцтва рэабілітацыйных цэнтраў. Зараз іх — 5. Міністэрства аховы здароўя ўкараняе адукацыйныя праграмы па прафілактыцы наркаманіі. У кожным раённым цэнтры краіны працуюць ўрачы-нарколагі. Усяго іх у Беларусі — 390.

Павел САМЕЦ.

сустрэчы

ЖОНКА ДЫПЛАМАТАЎ ПРЫМАЛІ У ПАРЛАМЕНЦЕ

З нагоды Міжнароднага дня жанчын у Асвальнай зале Беларускага парламента адбылася сустрэча жанчын-парламентарыяў Беларусі з жонкамі кіраўнікоў дыпламатычных прадстаўніцтваў, консульскіх устаноў і прадстаўніцтваў міжнародных арганізацый.

Сустрэчу адкрыла жонка міністра замежных спраў Галіна Хвастова і намеснік старшыні Савета Рэспублікі Міхаіл Аўласевіч, выступілі намеснік старшыні камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Таццяна Голубева і Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Турцыі Шэле Сойсал і іншыя.

Генадзь СЯМЁНАЎ, БелТА.

каляндар-2002: сакавік

У сакавіку 1892 года ў вёсцы Ласокіна Валожынскага раёна нарадзілася Софія ЗЯНЬКО-ПАЧЫКОўСКАЯ (памерла 7 ліпеня 1977 года), народная спявачка і казачніца.

Песні, прыпеўкі, казкі, пацешкі, якія яна выконвала, выпучаліся народнай фантазіяй, адухоўленасцю, трагічнасцю і дасціпнасцю народнага слова. У аснове рэпертуару спявачкі — каляндарна-абрадавыя і сямейна-абрадавыя песні. Адны з іх маюць агульнабеларускае паходжанне, другія — мясцовае. Аўтарам некаторых песень, на думку даследчыкаў, была сама спявачка. Ад яе запісана каля 400 твораў беларускага фальклору.

4 сакавіка 1782 года ў вёсцы Дудзічы Пухавіцкага раёна нарадзіўся Казімір ЕЛЬСКІ, беларускі скульптар. Вучыўся ў Віленскім універсітэце. У 1810—1826 гадах там жа ўзначальваў кафедру скульптуры на факультэце жывапісу.

Працаваў у галіне станковай і манументальнай скульптуры. У творчасці кіраваўся прынцыпамі класіцызму. Сярод яго работ — партрэт маршалка Віленскай губерні М. Ромера, бюст князя Чартарыйскага, барэльефы "Алегорыя скульптуры", "Смерць Барбары Радзівіл" і іншыя. Стварыў статуі на бакавых парталах Віленскага кафедральнага сабора, шэраг барэльефаў і бюстаў для Віленскага ўніверсітэта. Аўтар мастацтвазнаўчых кніг, у тым ліку трактата "Аб сувязі архітэктуры, скульптуры і жывапісу".

10 сакавіка 1942 года ў горадзе Мсціславе нарадзіўся Міхаіл ТКАЧОў (памёр у 1992 годзе), вучоны-археолог, гісторык, палітычны дзеяч.

У 1964 годзе ён скончыў БДУ. З 1968-га працаваў у Інстытуце гісторыі Акадэміі навук БССР, з 1978 года — у Гродзенскім універсітэце. Вывучаў ваенна-абарончае дойлідства, матэрыяльную культуру і архітэктуру гарадоў і паселішчаў Беларусі XI—XVIII стагоддзяў: Віцебска, Гомеля, Чачэрска, Гродна, Міра, Навагрудка, Камянца, Заслаўя, Ліды, Крэва, Гальшан, Любчы і іншых. Яго работы спрыялі росту цікавасці сучаснікаў да гісторыі Беларусі.

наша марка

БЕЛАРУСКІЯ ВЫРАБЫ ДЛЯ БРАЗІЛЬСКАГА КАРНАВАЛА

На Беларусі вытворчасцю вырабаў народных промыслаў займаецца 17 фабрык, прадпрыемства беларускіх народных рамёстваў "Скарбніца" і гандлёва-вытворчыя прадпрыемствы "Зорны" і "Армонія". Усе яны маюць пэўную спецыялізацыю і ўваходзяць у склад канцэрна "Белмастацкпромыслы".

Дасягненнем канцэрна апошніх гадоў з'яўляецца адраджэнне гісторыка-этнаграфічных традыцый бабруйскай вышэйшай, мазырскай керамікі, слуцкага, пінскага і неглюбскага ткацтва. Створаны вядомыя школы сучасных промыслаў: жлобінская інкрустацыя саломкай, полацкае лазапляценне, магілёўскае саломалляценне.

У галіне працуюць высокапрафесійныя мастакі. Штогод мастацкі савет канцэрна зацвярджае звыш 2 000 найменняў новых вырабаў. Апошнім часам кожнае другое прадпрыемства набыло новае японскае абсталяванне, тым самым здзяйсняецца тэхнічнае перааснашчэнне.

Прадукцыя прадпрыемстваў канцэрна не з'яўляецца таварамі першай неабходнасці. А паколькі пакупніцкая здольнасць насельніцтва падае, застаюцца цяжкасці з яе рэалізацыяй. Па словах прэзідэнта канцэрна "Белмастацкпромыслы" Галіны Дзямінай, з гэтай прычыны на прадпрыемствах расце вытворчасць іншых спажывецкіх тавараў. Вытворцы вымушаны вырабляць усё, што толькі могуць, асабліва, калі атрымліваюць заказы. Да прыкладу, фабрыка мастацкіх вырабаў "Слуцкія паясы" выпускае не толькі традыцыйную прадукцыю (ручнікі, хусткі, сталовыя камп-

У 1827 годзе ў вёсцы Дойгае Пружанскага раёна нарадзіўся польскі пісьменнік, астраномаатар Каятан КРАШЭўСКІ.

Скончыў Свіслацкую гімназію, жыў у Раманаве на Падляшшы (цяпер Польшча). Меў бібліятэку з фондам 10 тысяч тамоў (у тым ліку зборы Сапегаў), адкрыў астранамічную абсерваторыю. Аўтар гістарычных апавесцей, абразкоў і мемуараў, падзеі якіх адбываюцца пераважна на Беларусі. Пісаў таксама камедыі, вершы. Займаўся музыкой. Стварыў некалькі канцэртаў, санат і мініяцюры для фартэпіяна. У некаторых з іх ("На Лысай гары", "Полька-мазурка") выкарыстаў народныя матывы.

Падрыхтавала Ларыса КАРАЧУН.

Споўнілася 20 гадоў філіялу Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея "Бярэсце".

З 1961 па 1981 год тут вяліся археалагічныя раскопкі ўмацаванай часткі і рамеснага квартала старажытнага паселішча. Над дваццаццю васьмі пабудовамі ўзняты купал, па перыметру якога — экспазіцыя археалагічных знаходак. Усяго ж у сховішчах музея — каля 43 тысяч знаходак са старажытнага Бярэсця, дзе, на думку спецыялістаў, было 223 пабудовы. Сёння гэта адзіны ў Еўропе музей, у якім экспануюцца захаваныя амаль без змен паселішчы XI—XIII стагоддзяў.

БелТА

Алена СПАСЮК.

жыццёвыя сюжэты

Перада мною прыгожа ілюстраваная, надрукаваная на добрай паперы дзіцячая кніжка ў выглядзе часопіса з незвычайнай назвай "Усяленскі сад". На вокладцы — зверху, на фоне блакітнага неба, моціца сумны анёл, а ўнізе буйна квітнее вясковы сад. На старонках — рэпрадукцыі дзіцячых малюнкаў, фотаздымкі ўнікальных вырабаў з саломкі, бісеру, нітак, скуры. Каля кожнай працы і малюнка радкі-пасланне ад аўтара, якія кранаюць душу шчырасцю і недзіцячай мудрасцю.

У прадмове да выдання тлумачыцца задума складальнікаў: "Усяленскі сад" — кніга для тых, хто лічыць, што няма на свеце нічога больш цудоўнага за жыццё, пра тых, хто цэніць кожнае імгненне, важна прымае ўдары лёсу, не згінаецца, не здаецца і нават, калі ідзе з гэтага жыцця, пакідае пасля сябе на Зямлі светлы след..." Такія сур'ёзныя словы прадмовы да гэтага светлага і маляўнічага выдання невыпадковыя, бо ў ім сабраны працы і малюнкi дзяцей, якія пацярпелі ад чарнобыльскай аварыі. Пра тое, як нарадзілася гэтая кніга, расказвае яе складальнік Наталля ПАЛЯКОВА.

НЯХАЙ УСМІХНЕЦЦА СУМНЫ АНЁЛ

У Бараўлянах, куды разам з Наталляй Георгіеўнай паехалі добраахвотнікі: мастакі і дзеці з мінскіх школ, якія ўжо наведвалі розныя студыі, гурткі. Яны вучылі хворых дзяцей таму, што ўмелі рабіць самі: маляваць, спяваць, танцаваць, вязаць кручком. І многія дзеткі захапіліся творчасцю. Потым падобныя акцыі сталі арганізоўваць у рэабілітацыйных цэнтрах, у дзіцячых санаторыях і хоспісах. Гэтыя мерапрыемствы праходзілі пад рознымі назвамі: "Дабрыней напоўнім душу", "Урокі здароўя", "Дзеці — дзецям", "Ствараем разам" і іншымі, але ўсе акцыі аб'ядноўвалі адно: любоў да дзяцей, імкненне дапамагчы ім у цяжкія хвіліны, а яшчэ жаданне прымусяць задумацца ўсіх нас над тым, як захаваць іх здароўе.

Падчас гэтых акцыяў былі намаляваны цікавыя малюнкi, зроблена шмат унікальных рэчаў. Пачалі арганізоўваць выставы, якія нікога не пакідалі раўнадушнымі. Да Наталлі Георгіеўнай падыходзілі людзі і пыталися, чым яны могуць дапамагчы дзецям. Да гэтай высакароднай справы далучалася ўсё больш і больш зацікаўленых. Потым нарадзіла-

ся ідэя саткаць вялізны маляўнічы габелен, які б увабраў малюнкi дзяцей і стаў працягам знакамітага габелена беларускага мастака Аляксандра Кішчанкі "Чарнобыль" у будынку ААН. Работа над ім ужо пачалася ў дзіцячай студыі выяўленчага мастацтва Фрунзенскага раёна Мінска (кіраўнік Ларыса Сперанская). Гэта праца калектыўная, бо яе аўтарамі будуць сотні беларускіх дзяцей. Усе, хто прымае ўдзел у стварэнні гэтага габелена, мараць, што ён таксама будзе вывешаны разам з работай А. Кішчанкі ў будынку ААН.

Зразумела, каб правесці ўсе акцыі, арганізаваць выставы, знайсці сродкі на выданне кніжкі, наогул, сабраць вакол сябе людзей, гатовых заўсёды прыйсці на дапамогу, патрэбны час, сілы і вялікае спачуванне да блізкага. Менавіта такі чапавек — Наталля Палякова. Яна ўжо пенсійнага ўзросту і кажа, што трымаецца менавіта на тым, што можа быць каму-небудзь карыснай. Дзеці і ўнукі яе — у Маскве, а сама Наталля Георгіеўна — тут, у Беларусі, жыве клопатамі хворых дзяцей. Гаворыць, што ў ваенным дзяцінстве, калі ў шасцігадо-

вым узросце разам з бабуляй і маці была вывезена фашыстамі ў Аўстрыю, яе выратавалі кавалачкі хлеба і немудрагелістыя цацкі, якія, рызыкуючы, кідалі за калючы дрот аўстрыйскія дзеці. Іх спагаду яна запомніла на ўсе жыццё і лічыць, што і сама павінна несці дабрыву тым, хто мае ў ёй патрэбу.

Дарэчы, дзякуючы Н. Паляковай, прайшла сустрэча людзей, якія ў час другой сусветнай вайны дзецьмі былі вывезены ў Аўстрыю, з сённяшнімі дзецьмі, што ездзілі ў гэтую краіну на аздаруленне. Сустрэча аб'яднала старых і малых успамінамі аб прыгожай краіне і яе добрых людзях. Аўстрыя і цяпер аказвае немалую дапамогу Беларусі: гэта і сродкі на будаўніцтва дзіцячага Цэнтра анкалогіі ў Бараўлянах, і пастаянныя грузы з лекамі, і праграма дапамогі дзіцячаму хоспісу, і аздаруленне дзяцей. Расказ пра гэтую сустрэчу таксама ёсць у кніжцы "Усяленскі сад".

Пералічыць у газетным артыкуле ўсіх добрасардэчных людзей, якія адгукнуліся на просьбы Наталлі Георгіеўнай аб дапамозе дзецям, проста немагчыма. Ёсць

сярод іх і дарослыя, і вучні школ. Але асабліва выпучаюцца сваёй актыўнасцю майстар саломаллячэння Ала Зайцава, дзяўчынка Сана Архангельская, Маша Пятрашына, Таня Давідовіч, Насця Буржынская, Аня Перарослая... У кожнай свае захапленні, не вельмі многа вольнага часу, але яны едуць і едуць у санаторыі, рэабілітацыйныя цэнтры, бальніцы, каб паіграць на акардэоне, як Сана, навучыць плячэнню з бісеру, як Насця, ці маляванню прыгожых паштовак, як Аня.

...І пра Наталлю Георгіеўну можна расказаць шмат, але я дала слова гэтай сціплай жанчыне, што напішу толькі пра часопіс.

Татцяна КУВАРЫНА.

НА ЗДЫМКАХ: малюнак "Сумны анёл" Вольгі СТАЧОК з Хойнікаў Гомельскага раёна; Наталля ПАЛЯКОВА з дзецьмі ў час адкрыцця выставы.

АД РЭДАКЦЫІ. Наталля Палякова запрашае чытачоў нашай газеты з замежжа ва ўзросце да 18 гадоў прыняць удзел у стварэнні габелена. Праца яшчэ толькі пачалася, так што далучайцеся да праекта. З умовамі ўдзелу можна пазнаёміцца на сайце: www/dream/baby.by.

гасцёўня

Генрых ДАЛІДОВІЧ: «І Ё СНЕ ДУМАЮ... ПРА «МАЛАДОСЦЬ»

Сённяшні гасць "Голасу Радзімы" — чалавек даволі вядомы ў культурным асяродку Беларусі. Вядомы ў першую чаргу сваімі творамі, сярод якіх — "Гаспадар-камень", "Пабуджаня", "Свой дом", "Бліч роднага звона"... А яшчэ ён з 1991 года кіруе самым паважаным маладзёжным часопісам "Маладосць", дае пачынаючым аўтарам пецёўку ў прафесійнае літаратурнае жыццё. Такім чынам, наш гасць — вядомы беларускі празаік, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі Генрых ДАЛІДОВІЧ.

— Генрых Вацлававіч, якія асноўныя набыткі мінулага года ў вашага часопіса?
— Сярод лепшых твораў, з якімі пазнаёмілі сваіх чытачоў, — п'еса Ніла Гілевіча "Ведзьма" (№ 9), з прозы — раманы Алеся Пашкевіча "Пляц волі" (№№ 7—8) і "Танцавальны марфон" (№№ 10—12) Віктара Праўдзіна. Як заўсёды, было нямаля і ўдалых дэбютаў. Першымі кнігамі прозы ў серыі "Бібліятэка часопіса "Маладосць" (№№ 1, 5) цікава заявілі пра сябе Уладзімір Гаўрыловіч з Жыткавіч і Ніна Рыбік з Астравы. Цяпер творчасць гэтых аўтараў разглядаецца ў камісіі па прыёму іх у Саюз пісьменнікаў. Кнігай паззі "Калыханка для каханай" (№ 9) дэбютаваў студэнт кінасцэнарнага аддзялення Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры Мікола Адам.

— Не сакрэт: сёння перыядычнаму друку ў Беларусі жывецца няладка. Якія праблемы і нявырашаныя пытанні найбольш хваляюць вас як галоўнага рэдактара?

— Пытанняў, відаць, два: як надрукаваць усё тое, што ёсць у нашым рэдакцыйным партфелі, і як выжыць.
— Вы не толькі галоўны рэдактар вядучага маладзёжнага выдання Беларусі, але цяпер і старшыня прыёмнай камісіі Саюза беларускіх пісьменнікаў, былі і застаецца ў эпіцэнтры маладзёжнага пісьменніцкага руху. Як вы ацэньваеце маладую творчую пльму?
— Паколькі цяпер маладыя ў асноўным выходзяць у літаратурны свет са сваімі першымі кнігамі, надрукаванымі ў "Бібліятэцы часопіса "Маладосць", і ў асноўным па гэтых выданнях іх прымаюць у Саюз пісьменнікаў, то відэачна: амаль усе вытрымліваюць творчы экзамен, становяцца прафесійнымі літаратарамі. Гэта сведчыць, што ў моладзі ёсць здольнасці і яна ўмее рэалізаваць іх. Калі з некалькіх дзесяткаў пачаткоўцаў, каго благаславілі ў Саюз пісьменнікаў (скажам, летась трох дваццацігадовых студэнтаў: Маргарыту Прохар, Янку Лайкова, Паўла Гаспадыніча), стануць

выдатнымі 2—3 празаікі, 2—3 паэты і хоць бы па адным у публіцыстыцы і крытыцы, то і тады задача была б, бадай, выканана.

А куды і як ісці ў літаратуры, гэта кожны павінен вырашаць сам. І малады, і стапы. Вучыцца ў іншых неабходна, але найперш трэба быць самім сабою.
— Творами якіх аўтараў парадуе часопіс сваіх чытачоў у самы бліжэйшы час?

— Я па-ранейшаму схільны планавачу нумары так: наперад — здольных дэбютаў, іх друкаваць без чаргі, побач — добрыя творы вядомых, якія і гонар часопісу прыносяць, і для маладых будуць літаратурнымі настаўнікамі. У спісе навінак, упэўнены, зацікаваць аповесць у мініяцюрах Рыгора Барадуліна, раман пра школьнікаў і іх бацькоў Андрэя Федарэнкі, першыя кнігі паэты-студэнткі ІІ курса педагагічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка Таццяны Сівец і Віктара Патапенкі з яго цыклам дэтэктыўных гісторый, у якіх паказваецца барацьба з арганізаванай злачыннасцю. Дарэчы, вершаваная кніжка Таццяны Сівец — адзін з самых лепшых дэбютаў у галіне паззі за апошнія гады.

— Як вы ацэньваеце стан узаемаадносін улад з творчымі саюзамі і наогул з творчымі асобамі?

— Што ні кажы, але без дапамогі ўрада нам цяжка, а то і

проста немагчыма ўтрымліваць "Маладосць" і яе "Бібліятэку". На жаль, у нас яшчэ няма багатых і, галоўнае, нацыянальна свядомых фундацый... А стасункі — зразумела, прыязныя — трэба наладжваць разам і творцам, і ўладам. Мацавацца ж яны павінны найперш клопатам пра нашу Беларусь, яе гісторыю, сучаснасць і будучыню, эканоміку, духоўнасць, мову і культуру.

— Генрых Вацлававіч, чуткам верыць, зразумела ж, не хочацца, але... Які лёс, на вашу думку, чакае часопіс заўтра?

— Веру, што "Маладосць" і яе "Бібліятэка" яшчэ могуць саслужыць добрую службу нашай культуры. Дык як ім не паспрыць!
— І напаканцы размовы пытанне асабістае: над чым працуеце зараз, як жывецеца творыцца ў сённяшніх умовах?

— Летась рэдагаваў свой раман "Кліч роднага звона" на рускай мове, які, каб не сурочыць, можа сёлета пабачыць свет у выдавецтве "Юнацтва". Ён данясе і да рускамоўнага чытача маю пражытую версію пра пачатак утварэння ў XIII стагоддзі Вялікага княства Літоўскага. Пісаў я таксама артыкулы, эсы і апавяданні, але і ў сне думаю... пра "Маладосць".

захапленні

ЗДЗІЎЛЯЕ «ФЭСТ»

Наталля і Анатоля ТАЎСТАШОВЫ — кіраўнікі клуба бальных танцаў "Фэст" пры Віцебскім культурна-дзелавым цэнтры акцыянернага таварыства "КІМ". Іх выхаванцы не раз станавіліся прызёрамі і пераможцамі міжнародных конкурсаў.

Запісаў Аляксей МЯСНІКОЎ.

Аляксандр ХІПРОЎ, БелТА.

нататкі Яўгена Леці

НАШЧАДАК БОГА ГЕФЕСТА

Гефест, як вядома, персанаж старажытна-грэчаскай міфалогіі, — валадар агню, алякун кавальства. Рамяство гэтае, такім чынам, узнікла на пачатку чалавечага існавання. Яно прайшло праз розныя гістарычныя эпохі і выяўляла сябе ў вельмі шырокіх абсягах — ад мячоў харалужных, якімі сціналі галовы і, кажучы радкамі эпічнага “Слова пра паход Ігаравы”, “вельмі душу ад цела”, да жыццядайных сярпоў і клямак у дзвярах жылля.

Юрася Мацко, ёсць і іншы ўзровень захавання традыцыі праз яе актыўнае творчае пераасэнсаванне і ўвасабленне. У гэтым сэнсе, калі гаварыць пра кавальства і асобу Юрася Мацко і наладжаную ім выставу, няма сумнення, што перад намі з’ява ўнікальная, самабытная, аналагаў якой няма. Магчыма, не толькі ў Беларусі, але і ў свеце.

Я пацікавіўся ў Юрася, як ён дасягае такой віртуознасці ў апрацоўцы металу, бо не ўкладвалася ў галаву, што такое можна вырабляць на традыцыйным кавадле з дапамогай усё тых жа бацькоўска-дзедаўскіх молата і малаточкаў. Выявілася, што асноўная частка працы так і выконваецца, хоць ёсць пры гэтым і пэўныя навацыі. Ды істотным тут з’яўляецца тое, што перад намі выключна аўтарская, ручная работа. І сапраўды блэр здзіўленне і захваленне, як можна без школы, без традыцыі і настаўнікаў у непасрэдным сэнсе (набыццё ведаў і вопыту падчас вучобы ў адмысловай вучэльні) ці пераймання майстэрства ад нейкага канкрэтнага майстра, з якім працуеш побач, самахоць дасягнуць такога.

“Жалеза Юрася Мацко напоўнена пругкасцю, скрытай энергіяй, ён стварае сваю, адметную, асіметрычную мадэліроўку плоскасці і контуру, архітэктанічную арганізацыю матэрыялу. У цяжкіх вертыкалізаваных аб’ёмах металу ўвасоблены адцягненыя паняцці, унутраны духоўны стан чалавека”, — так характарызуе адметнасць творчасці мастака мастацтвазнаўца Марына Затуліна.

Мне, напрыклад, у “Адпачынку” бачыцца стомленая постаць маладзенькай гімнасткі ці балерыны, што пасля выступлення, цалкам выпажыўшыся, выйшла ад людзей на самоту, зняможана прыхінулася да апірышча (таксама ўмоўнага) і застыла, кожнай жылчаккай трымцячы ад толькі што перажытага, спакваля вяртаючыся да самой сябе. А некаму ўбачыцца іншае. Але кожны, хто не пазбаўлены пачуцця прыгажосці, будзе радавацца і духоўна ўзвышацца ад адчування дасканаласці, вытанчанасці формы.

А які прастор для роздуму і ўяўлення дае кампазіцыя “Беларусь”! Побач з гэтым творам можна паставіць “Распяцце”. Традыцыйны біблейскі сюжэт, дзе ўкрыжаваны Хрыстос увасабляе сімвал вяртання ахвяры, невымернай пакуты за людзей і людскасць, а адначасова і прымірэнне, дараванне, у Юрася Мацко вырашаны па-свойму, як мяркую, з улікам беларускіх гістарычных рэалій. Крыжа няма, а “Распяцце” лунае ў нічым не абазначаным вымярэнні прасторы і часу. Постаць распятага надзвычай дынамічная і трапяткая, уся ў няскоранасці, пратэсце і закліку супраць несправядлівасці. Тут, як мне ўяўляецца, мастак вельмі па-свойму ўвасобіў шырока распаўсюджаны ў беларускай пазіі 20-х гадоў (творчасць Уладзіміра Жылкі, Уладзіміра Дубоўкі, Язэпа Пушчы) вобраз укрыжаванай на раздарожжы паміж Усходам і Захадам Беларусі.

Сімвал пакручастасці, забытанасці беларускага лёсу ўвасоблены ў крыжы “Шлях Вуні”. Тэма і рэлігійная, і свецкая адначасова. Увасабленнем гармоніі, пэўнасці, угрунтаванасці ў тутэйшае выступае крыж “Капожскі-1”, ас-

ноўная металічная частка якога арганічна вырастае з фактурна і калярова цэлага падмурку-каменя. А крыж “Калядны-11” — своеасаблівы знак завершанасці, канцэптуальнасці быцця. Яго агульная авальная выява складаецца з такіх жа цэласна-завершаных, гарманічных частак, трывала паміж сабой скаваных, лёгкіх і прыгожых ва ўзаемапраціненні і счэпленасці ў адзінае.

А побач віртуозна, на ўзроўні высокай пазіі выкаваны “Калядны маладзік”, дзе сярпок мясцячка так арганічна і прыгожа счэплены з выявай рожкаў і пыскачкі традыцыйнай для нашага калядавання козачкі.

Сапраўдная пазіія немагчымая без музыкі, той унутранай мелодыі, што падсвечвае, сагравае і пірызуе творы мастака — няпростыя, філасафічныя як па задуме, так і выкананні. Найбольш відочна гэтая музыка металу ўвасобілася ў трыпціху “Дзяды-11”, абсяжнай кампазіцыі, сатканай (слова гэтае мною ўжыта не выпадкова, бо маем своеасаблівы насэнны габелен) з соцень асобных, гарманізаваных у агульнае дэталей.

Аднак пагодзімся, гармонія свету была і застаецца пад вечнай пагрозай цёмных сіл. Прымеркаваны да выставы альбом завяршаецца кампазіцыяй “Без назвы”, на якой наш сімвал — беларуская (распасцёртыя ў вольным палёце крылы выкаваны ў форме ручніка з традыцыйным нацыянальным арнамантам) птушка бу-сел вырываецца з кіпця і дзюбаў двухгаловай пачвары.

“Мастацкае кавальства стала сутнасцю жыцця Юрася Мацко. Яго шычрая душа і рухлівыя рукі напоўнілі цэлым шматлікім каваным мастацкім вырабы, якія ўпрыгожылі куточки Гродна і вобласці”, — піша Марына Затуліна.

Мець такога майстра, пічу, гонар не толькі для гродзенцаў, але і для ўсёй Беларусі.

НА ЗДЫМКАХ: Юрась МАЦКО; крыж “Шлях Вуні”; “Калядны маладзік”.

асоба ў бязмежжы часу

У снежні 2001 года (па другіх звестках, у студзені 2002-га) споўнілася 200 год з дня нараджэння Міхаіла Урончанкі — ваеннага геадэзіста і падарожніка, аднаго з заснавальнікаў Рускага геаграфічнага таварыства (1845) і выдатнага паэта-перакладчыка. З гэтай нагоды ў Белдзяржуніверсітэце прайшла навуковая канферэнцыя.

М. Урончанка нарадзіўся ў мястэчку Копысь Магілёўскай губерні (зараз Аршанскі раён Віцебскай вобласці) у сям’і мясцовага свяшчэнніка. Скончыўшы Магілёўскую гімназію, Урончанка паступіў на славесны факультэт Маскоўскага ўніверсітэта, але неўзабаве пакінуў вучобу і перайшоў у ваеннае вучылішча капонаважатаў, якое рыхтавала афіцэраў для Генштаба рускай арміі; па заканчэнні вучылішча быў у свеце імператара Аляксандра I.

У 1823 годзе прапаршчык М. Урончанка прымаў удзел у трыангуляцыйных работах на тэрыторыі Віленскай губерні пад кіраўніцтвам генерала ад інфантэрыі К. Тэнера. Гэта работа прыйшла яму па душы, і праз год ён прыняў рашэнне атрымаць грунтоўную адукацыю па астраноміі і геадэзіі пад кі-

жыцця. У 1827 годзе ён апублікаваў пераклады з “Гамлета” Шэкспіра і “Манфрэда” Байрана; годам пазней упершыню ў Расіі выдаў поўны і дакладны пераклад “Гамлета”, што выклікала захапляльны водгук В. Бялінскага, які ахарактарызаваў яго як “человека, страстно любящего Шекспира и обладающего талантом поэзии”. У часопісе “Обзор российской словесности за 1828 год” перакладу Байрана былі прысвечаны наступныя радкі: “Перевод г. Вронченко отличается точностью и близостью к подлиннику; многие места, удивляющие нас в “Манфреде” исполненым воображением Байрона, поэтически выражены на нашем языке”. У 1829 годзе ў часопісе “Невский Альманах” быў надрукаваны пераклад “Dziady” Адама Міцкевіча пад

МИХАИЛ УРОНЧАНКА (1801–1855)

назвай “Праотцы”. А. Пушкін і В. Жукоўскі, А. Грыбаедаў і П. Вяземскі высока ацанілі Адама Міцкевіча дзякуючы гэтаму перакладу.

Пэрыяд знаходжання Урончанкі на Балканах таксама быў плённы. У 1831 годзе ён надрукаваў у часопісе “Одесский Альманах” пераклад пэзмы Міцкевіча “Конрад Валенрод” і “Сон Сарданапала” з аднайменнай пэзмой Байрана; у Маскве часткова быў надрукаваны “Кароль Лір” Шэкспіра. Пасля вяртання з Малой Азіі Урончанка закончыў пераклад “Макбета” Шэкспіра і апублікаваў яго ў 1837 годзе. То была праца неймаверная.

Напрыканцы 1833 года Урончанка, авалодаўшы турэцкай, балгарскай, старажытна- і навагрэчаскай мовамі, быў накіраваны ў Малую Азію, на тэрыторыю пераможанай Турцыі для збору ваенных і географічных звестак аб насельніцтве, прамысловасці, гандлі, клімаце і прыродных багаццях гэтай краіны.

Яго адбысе не была проста прагулка падарожніка, для якога цяжкасць вандроўнага жыцця ўзнагароджваюцца прыемнымі ўражанымі і ўспамінамі. Для яго гэта быў абавязак службы, спалучаны з велізарнай адказнасцю, пастаяннымі цяжкімі клопатамі, перашкодамі і небяспекай.

Падарожжа праходзіла ў цяжкіх умовах, але Урончанка змог за 2 гады сабраць каштоўныя матэрыялы і для Генштаба, і для геаграфічнай навукі, з захапленнем вывучаючы малавядомую краіну. Ён праехаў вярхом на кані каля 10 тысяч вёрст, робячы астранамічныя назіранні і маршрутныя здымкі мясцовасці. Вынікі яго работ у Малой Азіі перасягнулі ўсялякае спадзяванне, але пазней негатыўна адбіліся на яго здароўі з-за пастаянных прыступаў маларыі.

М. Урончанка стаў шырока вядомым у Расіі і Еўропе як вучоны-географ пасля апублікавання вялікай манаграфіі ў 2-х частках “Обозрение Малой Азии в нынешнем её состоянии” (1838, 1840), аб’ёмам звыш 600 старонак часопіснага фармату, якая атрымала высокую ацэнку і паслужыла падставой для стварэння дакладнай карты гэтага рэгіёна.

У 1845 годзе палкоўнік М. Урончанка стаў адным з 17 членаў-заснавальнікаў Рускага геаграфічнага таварыства, у лік якіх уваходзілі вядомы падарожнік адміралы Ф. Літке і І. Крузенштарн, акадэмікі К. Бэр і В. Струвз; на першым жа сходзе членаў РГТ Урончанка быў абраны ў Савет геаграфічнага таварыства Расіі. На жаль, падзвіжніцтва Урончанкі ў галіне геаграфіі зараз мала каму вядомае. Яго больш згадваюць як першага паэта-перакладчыка твораў Шэкспіра, Гэтэ, Байрана і Адама Міцкевіча, з якім ён пазнаёміўся ў Вільні ў 1823 годзе.

Яшчэ ў Дэрпцкім ўніверсітэце Урончанка звярнуў увагу на звычайны і псіхалагічны змест і дзізнае багацце лепшых твораў класікаў сусветнай літаратуры, пазбягаючы распылення сіл на менш значныя творы, і заставаўся верным выбранаму напрамку на працягу ўсяго свайго

жыцця. У 1844 годзе дзейнасць Урончанкі як перакладчыка дасягнула свайго апагея: ён апублікаваў пераклад “Фаўста” Гэтэ і даў падарязны каментарый да пэзмы. На жаль, гэта работа была апошняй друкаванай працай М. Урончанкі як перакладчыка, бо яго далейшым планам не прыйшлося ажыццявіцца...

У 1848 годзе дзейнасць Урончанкі як перакладчыка дасягнула свайго апагея: ён апублікаваў пераклад “Фаўста” Гэтэ і даў падарязны каментарый да пэзмы. На жаль, гэта работа была апошняй друкаванай працай М. Урончанкі як перакладчыка, бо яго далейшым планам не прыйшлося ажыццявіцца...

У 1844 годзе дзейнасць Урончанкі як перакладчыка дасягнула свайго апагея: ён апублікаваў пераклад “Фаўста” Гэтэ і даў падарязны каментарый да пэзмы. На жаль, гэта работа была апошняй друкаванай працай М. Урончанкі як перакладчыка, бо яго далейшым планам не прыйшлося ажыццявіцца...

Яго планы як паэта-перакладчыка былі вельмі вялікія. Ён марыў перакласці твор антычнай літаратуры — “Іліяду” Гамера і нават наведваў Грэцыю, каб пранікнуць гамераўскім духам. У яго рукапісах былі знойдзены пераклады з “Караля Ліра” і “Атэла” Шэкспіра, з “Вернера” Байрана, з твораў Шылера. Аднак нявольная смерць не дала магчымасці дасягнуць усё да канца...

Значэнне асветніцкай дзейнасці Урончанкі адзначалася выдатнымі рускімі пісьменнікамі і літаратурнымі крытыкамі. Захаваліся звесткі, што шэкспіраўскія пераклады Урончанкі высока цаніў А. Пушкін. Але беларускі народ удзячны Урончанку перш за ўсё за тое, што ён першым пазнаёміў рускую грамадскасць з творамі Адама Міцкевіча.

Генерал-маёр М. Урончанка пахаваны ў Харкаве, там, дзе яго напаткала смерць. Уяўляецца мэтазгодным перанесці яго астанкі на радзіму — у беларускі горад Копысь і ўзвесці ў Копысі помнік Міхаілу Урончанку. Ён гэта заслужыў усім сваім жыццём, сваім падзвіжніцтвам у навуцы і літаратурнай дзейнасцю.

Валерый ЯРМОЛЕНКА,
доктар геаграфічных навук.

зваротная сувязь

ЛІТВА

СВЯТА ГІМНАЗІІ

У беларускай школе імя Ф. Скарыны чарговы раз адзначылі самае вялікае свята — "Дзень гімназіі".

Свята стала традыцыйным, і да яго ўсе рыхтуюцца загадзя: вучні, настаўнікі і бацькі. Перад святам праведзена вучнёўская канферэнцыя "Дарогамі беларускага нацыянальнага адраджэння", выйшаў першы нумар

школьнай газеты "Наша газета", кожны клас падрыхтаваў стандартную "Гісторыя нашага класа". У святочны дзень раніцай усе разам спявалі школьны гімн "Сёння ў нашай школе свята", павіншавалі настаўніка хіміі Яраслава Станкевіча — былога вучня Віленскай беларускай гімназіі. Пасля заняткаў з канцэртнай праграмай выступілі самыя маленькія — вучні пачатковых класаў. Асабліва ўразлі першакласнікі: усе музычна здольныя, спявалі, чыталі вершы.

Заўсёды на свяце бываюць госці. На гэтым прысутнічалі члены ганаровыя і жаданыя — былыя выпускнікі і вучні ВБГ. Успамінамі пра вучобу ў гімназіі падзялілася Галіна Войцік-Луцкевіч, Яраслаў Станкевіч і Аляксей Анішчык, апошні падарыў свае кнігі "Сяргей Хмара" і "Навагрудская гімназія". Перад гасцямі і вучнямі выступіла дырэктар школы Галіна Сівава.

Леакадзія МІЛАШ, г. Вільня.

ЗША

КАЛЯДЫ Ў ЧЫКАГА

Шчыра дзякую за змяшчэнне ў № 1 (2767) нашай беларускай ялінкі, якую ўбіралі сябры Беларускага каардынацыйнага камітэта ў Чыкага ў Музеі навукі і індустрыі і якая чаравала наведвальнікаў музея праз 22 гады сваімі колерамі вясёлкі. Таксама дзякую за змяшчэнне маіх прывітаньняў на святах.

Цяпер беларускую ялінку ў музеі ўбіраюць, пачынаючы ад 2000 года, парафіяне Беларускай праваслаўнай царквы Сьв. Юр'я ў Чыкага. Мы цешымся, што наша беларуская традыцыя прадаўжаецца цяпер малодшым пакаленьнем.

Святочны сезон (HOLIDAY SEASON) у нас у Амерыцы пачынаецца адразу пасля дня Удзячнасці, які прыпадае кожны год у чацьвёрты чацьвер у лістападзе. На вуліцах ўбіраюць штучнымі ялінкамі, гірандолямі, вывешваюць вянкі і каляровыя пямпачкі ды ўбіраюць дрэўкі ў белыя пямпачкі. Усё выглядае, як зоркі ў небе. Перад самымі святамі Нараджэння Хрыста некаторыя ставяць і ўбіраюць па хатах свежыя ялінкі, якія стаяць, як і ўсе штучныя, аж да Трох Каралёў (Вадохрышча) 6-га студзеня.

мае сваю кватэру ў розных магазінах ці так званых "SHOPPING CENTERS", ахвотна фатаграфуецца з дзецьмі і выслухоўвае іх просьбы, якія цацкі яны хочуць атрымаць на Каляды (CHRISTMAS) і павучае іх слухаць сваіх бацькоў і добра паводзіць сябе, інакш ён, Сьвяты Мікалай (SANTA CLAUS), нічога ім не прынясе.

У Музеі навукі і індустрыі ялінкі пачынаюць ўбіраць ужо на пачатку лістапада. Адкрыццё ялінкі для наведвальнікаў музея пачынаецца адразу пасля Дня Удзячнасці і працягваецца да 7-га студзеня наступнага года. Усіх разам бывае 50 этнічных ялінкаў і 6 батлеек, а таксама адзначаюцца і іншыя свята, як Ханука, свята жыдоў, Кванза — свята чорных амэрыканцаў, кітайскі новы год, Дзівалі — гіндускі фэстываль, Рамадан — свята мусульманаў, Масаха Пуя — свята будыстаў і Санта Люцыя — паводле шведскай трады-

Святочны сезон, ці як мы яго называем, калядны (CHRISTMAS), у нас у Амерыцы зьяўляецца найбольшым сезонам году. На вуліцах і ў магазінах іграюцца калядныя мелодыі. Усюды чуецца сапраўдны святачны настрой. Людзі ў гэты час імкнучца купіць на Каляды падарункі сваёй сям'і, радні і бліжэйшым.

Сьвяты Мікалай (Дзед Мароз)

УКРАІНА

«НАРОДНЫ АЛЬБОМ»

Супольны музычны праект "Народны альбом" сярод членаў гурта беларускай культуры "Зорка Венера" прызнаны лепшым кампакт-дыскам 2001 года. У анкету былі ўнесены 10 кампакт-дыскаў беларускай, украінскай, польскай, амерыканскай, нямецкай, расійскай, французскай, італьянскай, румынскай і іспанскай музыкі, даступных для праслухоўвання ўсім сябрам гурта.

Мушу адзначыць, што больш галасоў набраў "Народны альбом", які на першае месца паставілі ўсе без выключэння сябры гурта, даючы свае абгрунтаванні, чаму менавіта "Народны альбом" лепшы за ўкраінскі альбом "Червона рута" Сафіі Ратару ці польскі кампакт-дыск "Себе дам па сьлюбе + Ано!" групы "Братанкі", якія занялі другое і трэцяе месцы з дзесяці.

апытання мне закарцела дэдацца ў сяброў гурта, што ж ім падабаецца ў супольным музычным праекце "Народны альбом".

"Усё!" — быў адказ. Былі і ўдакладненні. Сержуку Кастушэвічу больш за ўсё падабаецца слухаць "Маладое піва", якое "ўзнімае настрой у любое надвор'е"... Вось так, спадары Лявон Вольскі, Сяргук Ахрамовіч, Генадзь Кеснер, Юрась Каролік і ...агенты

аховы, якія стварылі "Маладое піва". Дзякуючы вашым намаганням у нашага юнага шанавальніка штодня добры настрой. Дзякуй вам за гэта ад яго імя і імя ўсіх астатніх. "Маладое піва" успамінала большасць членаў гурта, калі размова ішла пра творы, змешчаныя ў "Народным альбоме"! Сярод іншых кампазіцый часцяком называліся наступныя: "Простыя словы", "Аліцыя", "Адэлька", "Сьнежань", "Студзень, люты", "Аргенцінскае танга" і шэраг іншых. Бадай што, не засталася без увагі слухачоў ніводная кампазіцыя праекта "Народны альбом". Брава!

Пятрусь КАПЧЫК, кіраўнік гурта "Зорка Венера".

г. Ізяслаў.

Мікола ХВЕДАРОВІЧ

І часта, так часта бывае,
Што мы ў сумятлівым жыцці
Мінаем і не заўважаем
Красу сваіх родных мясцін...

Свае гарады і пасёлкі,
Абмытыя ласкай вятроў,
І подых сасновае смолкі
Сівых беларускіх бароў...

Вось так яно часам бывае,
Што мы ў сумятлівым жыцці
Мінаем і не заўважаем
Красу сваіх родных мясцін.

настрой

знаёмства

ФЕДАР БОКША — БЕЛАРУС З КАЗАХСТАНА

У нашу рэдакцыю Фёдар завітаў разам з бацькам як да старых сяброў: з "Голасам Радзімы" ён пазнаёміўся дома, у Алма-Аты.

На старонках газеты знайшоў карысную інфармацыю, якая і вызначыла выбар. Пасля заканчэння школы Фёдар прыехаў вучыцца ў Мінск. Вырасшы атрымаў эканамічную адукацыю ў Міжнародным гуманітарна-эканамічным інстытуце, які стварыў ужо вядомы нашым чытачам Аляксандр Алпееў.

Фёдар Бокша ўпэўнены ў сваёй сілах. Ён і зараз ужо шмат што ўмее. Яго асноўныя захапленні — камп'ютэр і фотасправа. У Беларусі хлопцу падабаецца. Аднолькава прыцягваюць і родная бацьку Століншчына, і урбанізаваны Мінск. У Фёдара шмат планаў. Няхай яны спраўдзяцца і дарослае жыццё не расчаруе хлопца!

Алег ЛЯХ.

запрашэнне

ЗАВІТАЙЦЕ Ў ШЭЙПІЧЫ!

Хачу адзначыць, што ваша газета "Голас Радзімы" вельмі цікавая. У кіёсках я яе не сустракала, толькі па радыё чула пра яе і выпісала з цікаўнасці. Спадабалася, хачу пішаце вы ў ёй пра ўсё пакрысе. Вельмі шкада, што ў вас няма інфармацыі аб сучаснай вёсцы.

Можна, хтосьці з беларусаў, якія збіраюцца вярнуцца, хацеў бы асесці за горадам. Сёння там жыць ды жыць, асабліва калі ў сям'і 1 ці 2 мужчыны. Зямлі хапае — калі ласка, вырошчвай бульбу, збожжавыя, даглядай скаціну, трымай курэй, працуй на продаж.

Я крыху раскажу пра нашу вёску Шэйпічы. Яна старажытная. На могілках ёсць пахаванні, якія адносяцца да 1760 гадоў. У канцы 1950-га ў нас было каля 120 хат. У кожнай з іх жыла сям'я з 7—8 чалавек. Сем'і з 4 чалавек былі вялікай рэдкасцю. Зараз тут каля 20 хат, жывуць у іх у асноўным людзі сталага ўзросту.

Вы не можаце ўявіць, якія ў нас прыгожыя мясціны! Пасярэдзіне вялікая круглая паляна. Роўненька ў радочак стаяць хаткі з бяровенняў. Каля вёскі цячэ неглыбокая рачулка з рыбай і ракамі. Такім чынам, з экалогіяй усё добра. Недалёка лес, дзе заўсёды шмат

ягад і грыбоў. Пачынаючы з ранняй вясны, як у нас кажучы, "шчыруем у лесе". Спачатку бязозавы сок, потым ягады — чарніцы, маліна, буякі, журавіны, а таксама грыбы. І гэтак цяпае лета.

Ды і не "глухая" наша вёска. За два кіламетры ад яе — чыгуначны вакзал, аўтавакзал, гарадскі пасёлак Ялізава, дзе можна працаваць пішні літр малака, які, збожжа і ўсё, што ёсць. Дарога добрая, асфальтаваная, ды і да горада недалёка. У Бабруйск аўтобус ходзіць, у Асіповічы — дызель. Калі патрэбна работа, у Ялізава ёсць шклязавод. Праўда, працуюць не ўсе цэхі, і гультаёў там не трымаюць. Мехаізатары могуць працаваць у калгасе.

Прашу вас, пішыце пра вёску, запрашаючы людзей да нас. Дом можна купіць танней у 10 разоў за дзяржаўны. У азіяцкіх рэспубліках, на Каўказе людзям нялёгка, няхай яны прыежджаюць! А то атрымаваецца, што, седзячы ў шыкоўных кватэрах, лёгка любіць Беларусь, а працуюць няхай іншыя. Дапамажыце падтрымаць вёску! Усяго найлепшага!

Магілёўская вобласць, Асіповіцкі раён, п/а Ялізава, вёска Шэйпічы.

Ядвіга ЗАВАДСКАЯ.

афіша

«КІМ» ДУДАРАВА НА УКРАЇНЕ

Шаноўная рэдакцыя! Дзякуй ад беларусаў Сурска-Літоўскага за цікавую газету, якую вы нам дасылаеце! Адну з песень, што была надрукавана, яны збіраюцца ўключыць у рэпертуар свайго калектыву.

З навін, пра якія хацелася б паведаміць, такая: Маладзёжны тэ-

атр "Вірымо!" (кіраўнік Уладзімір Пятрэнка) паставіў спектакль "КІМ" па п'есе А. Дударова. Магчыма, я напішу пра гэта больш падрабязна. Пасылаю вам для азнамлення артыкул Міхайліны Кацюбінскай (сваёйкі нашага класіка Міхаіла Кацюбінскага) пра Караткевіча і яе пераклады з крыва-рожскага часопіса.

З павагай Мікола ЧАБАН.

Літаратурная старонка

Яму было пяцьдзесят, а ёй мінула толькі дваццаць. Ён не бачыў яе цэлы год.

— Добры дзень, Рыгор Мікалаевіч, — сустрэўшыся з ім, першай прывіталася яна.

Рыгор Пярскевіч павярнуў галаву, міжволі любуючыся дзяўчынай.

— Добры дзень, Наташка!

Яны пазнаеміліся ў магазіне, дзе ён працаваў грузчыкам. Яму адразу спадабалася гэтая прывабная русавалосая дзяўчына з пухлятымі губамі і тэмнымі бляскам у шэрэ вачах. За год яна яшчэ больш папрыгала, расцвіла. Яе беленькія шчокі пакрыліся, а пад кафейнай спартыўнай куртчай, як два незвычайныя пагорачкі, уздымаліся грудзі.

Наташка гарэзліва глянула на яго падмаляванымі, раскосымі вачыма.

— Усё адзін жывяце, Рыгор Мікалаевіч?

Яна і раней не раз і не два васьць адкрыта, гарэзліва глядзела на яго, як бы імкнучыся штосьці сказаць ці паклікаць за сабою. Яму тады хацелася нагаварыць ёй шмат цёплага і добрага, але язык дзеравянеў, а словы клубком засядалі ў горле.

— Адзін, — сароменчыся свайго адзіноцтва, паціху прамовіў ён.

— Рыгор Мікалаевіч, вельмі не бядуйце. У жыцці ўсяк бывае.

— Можна, цяпер сказаць Наташы, што даспадобы яна яму? Можна, і ад яе штосьці падобнае пачуе? Тады і для яго зазье сонейка, спадзе з душы цяжкі камень, які, як няўмольны лёс, сваім нясцярпным цяжарам гне да зямлі. А калі яна пасмяецца з яго, змучанага гадамі і жыццём? Душа зусім скамянее, свет стане нямілы.

— Рыгор Мікалаевіч, вершы пішаце, не пакінулі?

Пярскевіч падняў галаву. Наташыны вочы ўсміхаліся яму і, здаецца, казалі: "Няўжо ты не бачыш, што я хачу быць з табой?"

— Ты і пра гэта не забылася?

— Канешне, не забылася. Рыгор Мікалаевіч, памятаеце? Быў цёплы летні вечар, і вы прачыталі мне свой верш, які пачынаўся так:

Сцюжа, мрок... Я ізноў хвараваты.

У сэрцы — думак дакучных цяжар.

Заварыць бы гарачай гарбаты,

Разагрэць бы хутчай самавар.

Так, ён некалі чытаў ёй гэты верш Максіма Багдановіча. Тады схлусіў, сказаў, што сам напісаў, бо хацелася здзівіць яе, заінтрыгаваць, прывабіць да сябе.

— Наташка, давай сустрэнемся, — прамовіў Пярскевіч і адчуў, як пацяжэлі ногі.

— Дзе? У вас дома, на кватэры?

— У мяне на дачы, у Сасноўцы.

— Там будзе і самавар, і смачная гарбата.

— Рыгор і Наташка стараліся не глядзець адно на аднаго. Яны адчувалі сябе няёмка, але ўжо не маглі спыніць гэтай гаворкі.

— У колькі гадзін, Рыгор Мікалаевіч?

— У шэсць вечара. Мая дача недалёка ад могілак. Там невялікае возера. Ведаеш, дзе яно?

— Рыгор Мікалаевіч, мне неяк паказвалі вашу дачу.

— Наташка, прыедзьце!

Дзяўчына часта-часта заморгала пушыстымі павякамі.

— Абавязкова прыеду.

Рэзка адчыніліся дзверы, і з пад'езда паціпавархоўка выйшла Макарыха, жанчына пенсійнага ўзросту, якая, як і Пярскевіч, жыла адна на другім паверсе. Рыгор не мог цягнуць Макарыху і стараўся не сустракацца з ёю. Пасля таго, як ён развёўся з жонкай, яна павяла яго на вуліцы, запрашала да сябе. "Бач ты! Закахалася ў мяне", — думаў ён, з агідай глядзячы на яе бляклы маршчыністы твар.

Макарыха шырока расставіла крываватыя ногі і, нібы нейкі бяздольны металічны робот, уставілася на Наташу.

— Гэта ваша суседка? — прашапталі Наташка.

— Суседка, Макарыха. Кажуць, што яна ведзьма, — гэтак жа шэптам прагаварыў Рыгор.

Губы ў дзяўчыны задрожалі.

— Рыгор Мікалаевіч, я баюся яе.

— Вось каго ты сабе знайшоў! — муцнаватымі вачыма Макарыха вырынула на Пярскевіча і працягла зааргатала: — Ха-ха-ха-ха...

— За рога пціпавархоўка выле-

цеў віхор, закружыўся ваўчком, падняў з асфальту мокрае асенняе лісце і штурнуў Рыгору ў твар.

Рыгор дакрануўся пальцамі да шмакі. Яна стала брудная, чорная, нібы ад ліпкага балотнага глею.

— Рыгор Мікалаевіч, пачакайце хвілінку! — Наташка дастала з кішані сваёй кафейнай курткі беласнежную хусцінку і выцерла з Рыгоравага твару клейкую гразь.

Макарыха насупілася, сцялася, стаўшы падобнай на стары ядавiты грыб, і прагаварыла са злосцю, звярнуўшыся да Пярскевіча:

— Ад мяне не ўцяжэш, усё роўна пакахаеш.

патрэскалі сухія сасновыя дрывы, на сцяне мерна цікалі даўнія ходзікі, якія дасталіся Рыгору ад бабулі.

Рыгор сядзеў на шырокім ложку і глядзеў у маленькае квадратнае люстэрка, любуючыся сабою. Побач, на невялікім століку, стаялі самавар, бутэляка чырвонага вінаграднага віна, два крышталёвыя кілішкі, на талерках ляжалі дарагія шакаладныя цукеркі, апельсіны, пячэны.

Ужо палова шостаў. Вось-вось з'явіцца Наташка. Малады, прыгожы, ён, вядома ж, спадабаецца ёй. Неўзабаве яна моцна абніме яго і прашэпча ў замілаванні:

— Рыгор Мікалаевіч, вы так маладзелі!

Задаволены сабою, Пярскевіч засмяяўся, устаў з ложка і глянуў у акно, носам упёршыся ў шыбу. Па голых дрэвах, па пачарнелым лісці на зямлі сее густы дождж. Калі ж ён скончыцца?

— Наташка, хадзем. На аўтобус цябе правяду.

III
Цёплыя Наташыны рукі адагрэлі спакутаную Рыгорува душу. Дома ён падышоў да трумо, пагладзеў на сябе ў люстэрка і радасна прадакламаваў:

Сцюжа, мрок... Я ізноў хвараваты.

У сэрцы — думак дакучных цяжар.

Заварыць бы гарачай гарбаты,

Разагрэць бы хутчай самавар.

Запя ён і тонка, і ціха,

Зазіе на спод аганьком, —

І развеецца цёмнае ліха

Над маім абагрэтым кутком.

Божа! Як пастарэў ён за апошнія халасцяцкія гады! Валасы зусім пасівелі, над лобам пасмамі тырчаць, як парыжэяны сапома, вакол носа маршчыні доўгімі баразенкамі цягнуцца. Няўжо такі ён даспадобы мілай прыгажуні Наташы? Не, доўга яна з ім не будзе. Кіне, як тры гады таму назад кінула жонка. У сэрца вернецца боль, зноў пачне шчымець на душы... "Можна, выкінуць яе з галавы!" — прагаварыў Рыгор і ў люстэрку ўбачыў, што імгненна, за нейкую секунду, памаладзеў на пятнаццаць гадоў, не меней. Маршчыны каля носа разгладзіліся, а валасы сталі русыя, як калісьці, у маладосці.

Пярскевіч слупам стаяў каля трумо. Твар у яго скамянеў, а вусны моцна сцяпіліся. Што ж гэта з ім сталася? Няўжо гэтаке кволае каханне так падзейнічала на яго, вярнула яму маладосць? Відаць, так. Але ж Наташка яго не пазнае, сустрэўшыся, спалохаецца, яго спалохае ён сам, раптам убачыўшы сябе маладым. Трэба патэлефанаваць да яе, папярэдзіць.

Дрыжачай рукой Рыгор набраў нумар Наташынага тэлефона (яна назвала яго сёння, калі стаялі на аўтобусным прыпынку) і гукнуў:

— Ало!

— Рыгор Мікалаевіч, вы! — звачкам прагучаў крыху здзіўлены голас дзяўчыны.

— Рыгор зірнуў у люстэрка, каб яшчэ раз упэўніцца, што не здалося яму, што сапраўды памаладзеў.

— Наташка, я памаладзеў! Мае маршчыны на твары разгладзіліся!

Дзяўчына, не стрымаўшыся, пырнула смехам.

— Наташка, я не жартую. Я скінуў з сябе пятнаццаць гадоў, не меней, — у голасе Пярскевіча чуўся гонар. Так-так, ён ганарыўся сваёй неспадзяванай маладосцю.

— Рыгор Мікалаевіч, не хвалойцеся. Я заўтра прыеду да вас на дачу. Мы ж дамовіліся.

— Я памаладзеў! — усклікнуў Рыгор, гатовы, як на крыпах, ляцець да каханай.

— Да сустрэчы, Рыгор Мікалаевіч. Я не магу з вамі доўга гаварыць. Мама ў суседнім пакоі, — сказала Наташка і паклала тэлефонную трубку.

IV
На дзверз насіўся, тоненька скуголіў вецер, зацята імжыць халодны дождж, а ў дачным доміку было цёпла, спакойна, утульна. У печцы

дажджынікі б'юць па твары. Вось і могілкі на пагорачку. За ім, за павароткай, безыменнае возера.

Рыгор выдыхнуў з грудзей паветра і пайшоў, азіраючыся. Кепска, што сякеру з сабою не ўзяў. Пад ложкам ляжыць сякера.

Дзе ж Наташка? Няўжо голас не падасць? Ён яе выратуе, горла перагрызе незчыліўцам.

Мінуўшы паваротку, Пярскевіч убачыў кафейную Наташыну куртку. Яна ляжала на ядлоўцавым куце, на самым ускраіку могілак.

Адзін, два, тры... Ён ступіў тры крокі, быццам прайшоўшы па мінным полі, зняў з куста куртку,

прытуліў да грудзей і ў адчай закрычаў:

— На-таш-ка!

Цішыня навокап. Дзе ж каханая?

— Не чапайце! Вярніце яе мне!

— як у трызненні, прагаварыў і, слізгаючы падэшвамі туфляў па мокрай траве, палез на пагорак, на могілкі. Могілкі даўнія, старыя. Куды ні ступі — насыпаны людзьмі ўдзіранельны курганчык, а з-за металічных агароджаў пазіраюць на яго цёмныя мармуровыя помнікі з запатымі літарамі. Магчыма, за адным з гэтых помнікаў убачыць нежывую Наташу.

Рыгор не адчуваў страху. Ён сунуўся, бы здань, не выбіраючы дарогі.

— Рыгор Мікалаевіч! — ужо аддачнага пасёлка зноў данёсся Наташын крык.

Пярскевіч страпануўся і закрычаў нейкім чужым голасам, падобным на галашэне!

— Я тут!

— Рыгор Мікалаевіч, я каля вашай дачы! Я чакаю вас!

Яна чакае! Яна жывая! Яна прышла! Ён зноў на свет нарадзіўся, зноў шчаслівы. У душы няма ні нянавісці, ні помсты, ні злосці. Ён бяжыць сярод цёмных мармуровых помнікаў і не заўважае іх. Бяжыць да сваёй Наташы, а вусны шэпчуць:

У Максіма на кашулі

вышыты галубкі;

Я за тое вышывала,

што цалуе губкі.

У Максіма на кашулі

вышыты лісточкі;

Я за тое вышывала,

што цалуе вочкі.

У Максіма на кашулі

вышыты падкоўкі;

Я за тое вышывала,

што цалуе бройкі.

VI
У доме на ложку ў пашчы, мокрым ад дажджу, сядзела Наташка. Рыгор застыў у парозе. Яму не верылася, што бачыць каханую.

Наташка прыязна ўсміхнулася.

— Не чакалі мяне, Рыгор Мікалаевіч?

— Чакаў, але ж ты нядаўна каля могілак крывала, прасіла, каб я дапамог табе, — зусім разгубіўся ён.

Наташка пакрыўціла галавою.

— Вам здалося, што крывала.

Пярскевіч страпануў кафейнай куртчай.

— Тваю куртку там знайшоў.

— Гэта не мая курткі. Хтосьці пакінуў, забыўся яе. — Наташка ўстала з ложка, варухнула плячыма і скінула мокрую пашчу. На ёй было кароткае ружовае плацце з вялікім выразам на грудзях.

Рыгор абвёў позіркам белыя плечы, тонкі дзявочы стан, прыгожыя, нібы вытанчаныя ногі, і засаромеўся, пачырванеў.

Дзяўчына таксама засаромелася. Ружовым румянцам пакрыліся яе шчокі.

— Падыдзіце да мяне, Рыгор Мікалаевіч.

Ён ступіў некалькі крокаў наперад і стаў насупраць Наташы. Дзівосны, тонкі пах духоў закружыў яму галаву.

— Рыгор Мікалаевіч, калі вы беглі сюды, то верш раскажыце. Я чула.

— Я шэптам раскажыце, — прамовіў Пярскевіч. Рукі і ногі ў яго задрывалі.

— Я шэптам раскажыце, — прамовіў Пярскевіч. Рукі і ногі ў яго задрывалі.

Вяце, скуголіць вецер у вушах,

дажджынікі б'юць па твары. Вось і могілкі на пагорачку. За ім, за павароткай, безыменнае возера.

Рыгор выдыхнуў з грудзей паветра і пайшоў, азіраючыся. Кепска, што сякеру з сабою не ўзяў. Пад ложкам ляжыць сякера.

Дзе ж Наташка? Няўжо голас не падасць? Ён яе выратуе, горла перагрызе незчыліўцам.

Мінуўшы паваротку, Пярскевіч убачыў кафейную Наташыну куртку. Яна ляжала на ядлоўцавым куце, на самым ускраіку могілак.

Адзін, два, тры... Ён ступіў тры крокі, быццам прайшоўшы па мінным полі, зняў з куста куртку,

прытуліў да грудзей і ў адчай закрычаў:

— На-таш-ка!

Цішыня навокап. Дзе ж каханая?

— Не чапайце! Вярніце яе мне!

— як у трызненні, прагаварыў і, слізгаючы падэшвамі туфляў па мокрай траве, палез на пагорак, на могілкі. Могілкі даўнія, старыя. Куды ні ступі — насыпаны людзьмі ўдзіранельны курганчык, а з-за металічных агароджаў пазіраюць на яго цёмныя мармуровыя помнікі з запатымі літарамі. Магчыма, за адным з гэтых помнікаў убачыць нежывую Наташу.

Рыгор не адчуваў страху. Ён сунуўся, бы здань, не выбіраючы дарогі.

— Рыгор Мікалаевіч! — ужо аддачнага пасёлка зноў данёсся Наташын крык.

Пярскевіч страпануўся і закрычаў нейкім чужым голасам, падобным на галашэне!

— Я тут!

— Рыгор Мікалаевіч, я каля вашай дачы! Я чакаю вас!

Яна чакае! Яна жывая! Яна прышла! Ён зноў на свет нарадзіўся, зноў шчаслівы. У душы няма ні нянавісці, ні помсты, ні злосці. Ён бяжыць сярод цёмных мармуровых помнікаў і не заўважае іх. Бяжыць да сваёй Наташы, а вусны шэпчуць:

У Максіма на кашулі

вышыты галубкі;

Я за тое вышывала,

што цалуе губкі.

У Максіма на кашулі

вышыты лісточкі;

Я за тое вышывала,

што цалуе вочкі.

У Максіма на кашулі

вышыты падкоўкі;

Я за тое вышывала,

што цалуе бройкі.

VI
У доме на ложку ў пашчы, мокрым ад дажджу, сядзела Наташка. Рыгор застыў у парозе. Яму не верылася, што бачыць каханую.

Наташка прыязна ўсміхнулася.

— Не чакалі мяне, Рыгор Мікалаевіч?

— Чакаў, але ж ты нядаўна каля могілак крывала, прасіла, каб я дапамог табе, — зусім разгубіўся ён.

Наташка пакрыўціла галавою.

— Вам здалося, што крывала.

Пярскевіч страпануў кафейнай куртчай.

— Тваю куртку там знайшоў.

— Гэта не мая курткі. Хтосьці пакінуў, забыўся яе. — Наташка ўстала з ложка, варухнула плячыма і скінула мокрую пашчу. На ёй было кароткае ружовае плацце з вялікім выразам на грудзях.

Рыгор абвёў позіркам белыя плечы, тонкі дзявочы стан, прыгожыя, нібы вытанчаныя ногі, і засаромеўся, пачырванеў.

Дзяўчына таксама засаромелася. Ружовым румянцам пакрыліся яе шчокі.

— Падыдзіце да мяне, Рыгор Мікалаевіч.

Ён ступіў некалькі крокаў наперад і стаў насупраць Наташы. Дзівосны, тонкі пах духоў закружыў яму галаву.

— Рыгор Мікалаевіч, калі вы беглі сюды, то верш раскажыце. Я чула.

— Я шэптам раскажыце, — прамовіў Пярскевіч. Рукі і ногі ў яго задрывалі.

— Я шэптам раскажыце, — прамовіў Пярскевіч. Рукі і ногі ў яго задрывалі.

Вяце, скуголіць вецер у вушах,

— А я ўсё роўна чула. Як ён пачынаецца? Напомніце мне.

Рыгор запліошчыў вочы і абняў дзяўчыну за плечы.

— У Максіма на кашулі вышыты галубкі.

Наташка прытулілася да Рыгора пругкімі грудзямі.

— Пацалуйце мяне ў губкі, Рыгор Мікалаевіч.

Пярскевіч мацней абняў каханую і пшчотна пацалаваў у губы. Яна абвіла яго шыю рукамі.

За акном грывануў гром, бліскавіца папалнула ў вошны. Электрычная пяльчачка пад столлю трэснула і разляцелася на дробныя асколкі. У доме стала цёмна.

— Само неба нам сапюте! — прашапталі Наташка і раз

аншлаг

«АСЦЯРОЖНА, ЖАНЧЫНЫ!»

Так называецца новая пастановка Гомельскага абласнога драматычнага тэатра на п'есе маладога мінскага аўтара Андрэя Курэйчыка.

Як сведчыць вядомы беларускі драматург Аляксей Дудараў, Андрэй Курэйчык — таленавіты аўтар і драматург новага пакалення. Паставіў спектакль і выступіў у галоўнай ролі вядучы актёр тэатра, заслужаны артыст Беларусі Віктар Чапляў.

На здымку Віктар ЧАПЛЯЎ з актрысамі Таццянай ЗМІЦЮРА і Таццянай ГАНЧАРОВАЙ.

Сяргей ХАЛАДЗІЛІН, БелТА.

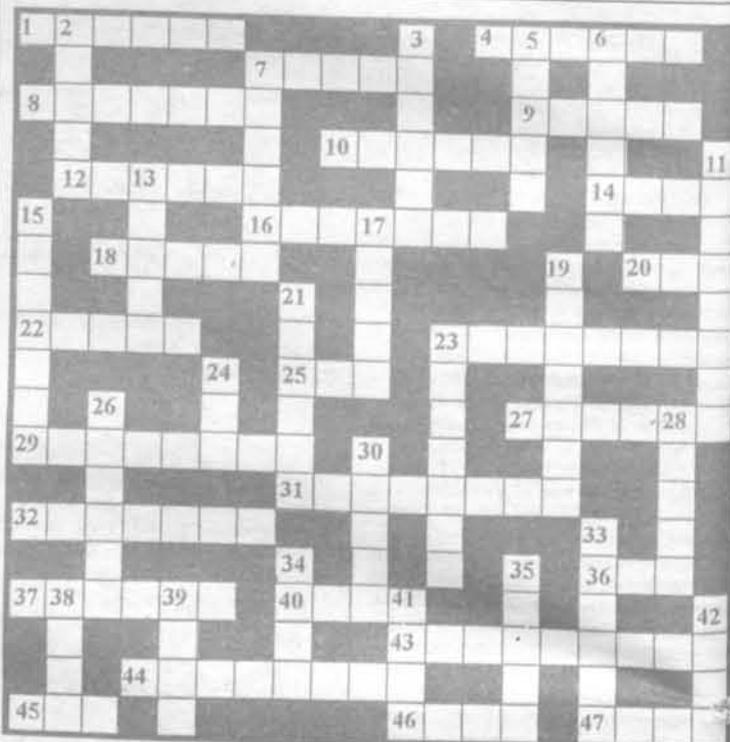
крыжаванка

ПЕРАКЛАДЗІЦЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Зерно. 4. Сваха. 7. Изменение. 8. Пример. 9. Сдача (о деньгах). 10. Брюква. 12. Одеждо. 14. Тоска. 16. Пустыя. 18. Потасовка. 20. Ус. 22. Свора. 23. Подделка. 25. Водоворот. 27. Печенье. 29. Баранка. 31. Повесть. 32. Уйма. 36. Страх. 37. Существо. 40. Сарай (отросток). 43. Подорожник. 44. Другосток. 45. Соло (баранье, говяжье). 46. Аллея. 47. Шар.

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Свёкла. 3. Мать (пасковое, разговорное). 5. Изделие. 6. Покой. 7. Измена. 11. Основание. 13. Условие. 15. Час. 17. Бобр. 19. Июнь. 21. Веко. 23. Луч. 24. Господин. 26. Олифа. 28. Взрыв. 30. Дымоход. 33. Обиход. 34. Список. 35. Цапля. 38. Силок. 39. Лицо. 41. Мясная лавка. 42. Скачок (разговорное).

Склала Любоў ІОНАВА.

Музычная хваля

«НАПАЛМ» ЗАПАЛЬВАЕ ХІП-ХОПАМ

Тое, што заўсёды былі і ёсць людзі, вушы і душы якіх так званая «папса» пацешыць не можа, — гэта відавочна. Толькі некаторыя абмяжоўваюцца сентэнцыяй, «хачу — слухаю, хачу — не слухаю». Хлопцы ж з брэсцкага капектыву «Напалм» працуюць у адрозным ад поп-музыкі напрамку — хіп-хоп. А гэта, як яны лічаць, насуперак існуючаму меркаванню, не бессэнсоўная і нікому непатрэбная культура, а рух, зразумелы многім. Працуюць, каб даказаць: хіп-хоп — прывілей не толькі Захаду, які яго парадзіў, ён ёсць і ў Беларусі і, на шчасце па-клоннікаў, развіваецца.

«Халодны цыклон» "Angel", "Шрам", "DJ Spartak", непасрэдна «Напалм»... Пры выпуску «Сям'я В. У. Г. А.» камерцыйныя мэты для заснавальнікаў праекта адышлі на другі план. Выдатны кампакт-диск меў тысячны тыраж і, чым можна па праву ганарыцца, стаў першым у Беларусі па хіп-хопу. Цяпер мараць выпусціць новы зборнік, дзе змяшчаліся б самыя цікавыя кампазіцыі ў стылі рэп і хіп-хоп.

Два юнакі і дзяўчына (бэк-вакал), якіх «свае людзі» ведаюць як Shock, Dak, D і Ira, аб'ядналіся ў 1999 годзе, а ў 2000-м сталі групай. Назва капектыву філасафічная. У прамым сэнсе «напалм» — сумесь, што лёгка ўспывае і выкарыстоўваецца ў запальных бомбах. А вось хлопцы ўбачылі ў гэтым славе іншае: іх група павінна дапамагчы запаліць незгасальны агонь у душы, дзякуючы тэкстам кампазіцыі і музыцы.

Зараз шмат часу займае работа над новым альбомам, які ўжо мае назву «Лірыка». Да красавіка павінны з'явіцца 17 трэкаў. Пакуль запісаны толькі сем. Як заўважаюць самі хлопцы, іх адносіны да справы змяніліся ў лепшы бок: «Мы сталі больш сур'ёзнымі...» А раскрыць пірыку чалавечых сэрцаў, да чаго яны імкнуцца, пагадзіцца, не так лёгка. Кампазіцыі капектыву, «які запальвае», гучаць на хвалях беларускіх радыёстанцый «Стыль», «Рокс», «Юністар». Самі ж удзельнікі ансамбля атрымліваюць задавальненне ад музыкі пачынальнай хіп-хопаўскага руху — французскіх і нямецкіх каманд «NTM», «Cerse», «DJ Tomek», «D. M. X.» і іншых.

На рахунку «Напалма» — удзел у фестывалях «Заходні рэгіён», «Бітва дзі-дзжэў». На мінскім фестывалі «Beat Sound» ігралі разам з гасцямі — групамі «Каста», «D.O.B.», «Da Bogge». Былі задзейнічаны ў праекце «Караван Пілігрыма», дзе прадстаўлялі розныя музычныя жанры, павандравалі па паўднёвых рэгіёнах Палесся. Восенню «напалмаўцы» знаёмілі маладых жыхароў Віцебска са сваёй творчасцю на конкурсе «Jam Session». «Напалм» удзельнічаў яшчэ ў адным маштабным праекце — «Сям'я В. У. Г. А.», куды ўвайшлі прадстаўнікі «Old School» Брэста:

У канцы лютага хлопцы з «Напалма» ўжо трэці год запар бралі ўдзел у брэсцкім фестывалі вулічнай культуры «Заходні рэгіён», але ўжо ў якасці не канкурсантаў, а журы. Гэта стала для іх своеасаблівым экзаменам. Пасля панчэца падрыхтоўка да наступнага фестывалю, які пройдзе ў Мінску ў жніўні і аб'яднае аматараў «неабмежаванай музыкі».

Таццяна ІВАНЮК.

г. Брэст.

НАЧНЫ РАМАН

Рыгор прыўстаў, сагнуўшыся. Учора, добра помніцца, пашчапаная дошка была каля перагародкі, а сёння яна каля ложка. Выходзіць, хтосьці ўчора адкрыў накрывку, лазіў у падвал.

«Макарыха лазіла. У падвале Наташку яна хавае!» — прабегла ў галаве Пярскевіча. Шпурнуўшы на ложак Наташыну куртку, ён узяў у серванце нож, нагою адкінуў жабу, адкрыў накрывку і палез у падвал.

Х Сапраўды, Наташа, звязаная доўгай вярочынай, з анучай у роце, ляжала ў падвале за бочкай з мочанымі яблыкамі.

Убачыўшы Рыгора, яна заварушылася, затрапятала нагамі.

— Роднёныкая! — як да самага блізкага чалавека, звярнуўся да яе Пярскевіч і, выцягнуўшы з рота анучу, нажом разрэзаў вярочыну. Затым падняў Наташу, падвёў да пясчыцы. — Вылазь.

Крыху пастаяўшы, дзяўчына моўчкі вылезла з падвала.

— Чакай мяне! — гукнуў Рыгор і ступіў нагою адразу ж на другую прыступку. Лесвіца пад ім трэснула, паламалася і разляцелася на тры кавалкі. Пярскевіч упаў на цэментаваную падлогу, балюча выцяўшыся аб бочку.

Ён ляжаў, трымаючыся рукою за бок. Яму не хацелася ўставаць, не хацелася вылазіць наверх. У падвале было ціха, спакойна, утульна.

— Рыгор Мікалаевіч! — паклікала Наташа.

— Наташка, дамоў ідзі. Я тут пасяджу.

Дзяўчына стала на калені і апусціла руку. Яе русыя валасы рассыпаліся, затупілішы твар. Незвычайнай, казачнай здалася яна Пярскевічу.

— Рыгор Мікалаевіч, хутчэй вылазьце. Я Макарыху баюся. Яна дзесьці тут, побач. Я адчуваю.

«Я ж зусім забыўся пра Макарыху» — падумаў Рыгор і, паволі ўстаўшы, узяў за Наташыну руку.

— Цягну мяне, Наташка.

ХІ Рыгор і Наташа стаялі каля століка і паціху размаўлялі.

— Цябе Макарыха ў падвал зацягнула?

— Яна. Старая, а такая дужая!

— Не бядуй, Наташка. У нас наперадзе ноч: прыгожая, таемная, светлая.

— Хлусіце, Рыгор Мікалаевіч.

— Праўду кажу, вер мне.

— Вы нават чужыя вершы расказваеце. У падвале я ўспомніла, што Максім Багдановіч іх напісаў. А ўчора патэлефанавалі, пахваліліся, што памаладзелі...

— Учора памаладзеў, а сёння пастарэў. Не верыш?

— Рыгор Мікалаевіч, я чула, як вы Макарысе-ведзьме паскавыя словы казалі.

— Я ж думаю, што гэта ты. Не ёй — табе казаў.

— Я ў падвале ляжала звязаная, а вы!.. Не, не будзе ў нас прыгожай, таемнай ночы, — прамовіла Наташа і, крыху памаўчаўшы, дадала: — Не. Макарыха зноў нам перашкодзіць.

— Наташка, чакай мяне, — цвёрда прагаварыў Рыгор і выйшаў з хаты. Макарыху ён знайшоў каля безыменнага возера. Яна стаяла на беразе і з ухмылкай пазірала на яго.

— Міленькі, я ведаю: ты прыйшоў, каб забіць мяне. Што ж, забі і пахвавай. Могілікі побач. Крыжыка не трэба ставіць. Ведзьма я.

У Рыгора раптам разбалелася галава. Колікамі праняло лоб. Ён паморшчыўся. Макарыха хоць і ведзьма, але ў адным доме з ім жыла.

— Адступіся. Пакінь нас у спакоі. Макарыха скруціла фігу і паднесла яе пад нос Рыгору.

— Міленькі, не дзяўчыну, а жабу сёння пацалуеш ты!

Пярскевіч сціснуў зубы і абедзюма рукамі штосількі пхнуў Макарыху ў грудзі. Ведзьма пахіснулася і пляснулася ў возера. Праз імгненне схавалася ў вадзе.

Прайшла хвіліна, другая.

— Яна ўтапілася! — скрыўцішы губы, прашаптаў Рыгор.

У гэты момант з вады паказалася мокрая галава Макарыхі.

— Пацалуеш жабу! — крыкнула яна і зноў схавалася ў вадзе.

ХІІ Хвілін праз пятнаццаць Пярскевіч вярнуўся на дачу.

— Рыгор Мікалаевіч, знайшлі Макарыху? — пацікавілася Наташа.

Рыгор як не сваімі, як драўлянымі рукамі, подняў самавар.

— Ведзьма болей не перашкодзіць нам. Я яе ў возеры ўтапіў.

Наташа адхіснулася, быццам ён, Рыгор, выцяў яе па твары.

— Вас пасадзяць!

— Не пасадзяць. Ніхто не бачыў, як яна ўтапілася. — Пярскевіч адчуў, што да горла падступіла гарката. Ён паднёс да рота самавар і стаў прагна піць з яго. Вада распаўзалася па падбародку, з падбародка сцякала на грудзі.

— Рыгор Мікалаевіч! — спалохана ўсклікнула Наташа і, часта-часта стукваючы абцасікамі туфляў, выбегла на двор.

Рыгор кіннуў самавар у кут і сеў на падлогу, падціснуўшы пад сябе ногі. З-пад ложка вылезла знаёмая жаба, разумнымі вачыма ўстапілася на яго.

— Ты адна мяне разумееш! — сказаў Рыгор.

Жаба, здалося яму, кінула галавою. Ён узяў яе ў рукі, пацалаваў і прамовіў на распеў:

Цюжо, мрок... Я і зноў хвараваты. У сэрцы — думак дакучных цяжар.

Заварыць бы гарачай гарбаты, Разагрэць бы хутчэй самавар.

Пачатак на 7-й стар.

— Не скажу. Цябе, маю радасць, ёй не аддам.

— Скажаш! — Рыгор выхапіў з-пад ложка сякеру і ўзяў над галавою.

— Міленькі, ты не пральеш кроў. Рука не падімецца ў цябе.

— Ужо паднялася! — Пярскевіч вярнуўся на шырока расстаўленых нагах.

— Я ж зусім забыўся! Ты ў магазіне працуеш, відаць, кожны дзень мяса сячэш...

— Ну! — скрыгітнуў зубамі Рыгор.

— Міленькі, не пары гарачку. Мясне засячэш — Наташу ніколі не знойдзеш. Адна я ведаю, дзе каханая твая, — супакойваючы Рыгора, сказала Макарыха.

— Гэх! — крыкнуў Рыгор і запустыў сякеру ў столік. Ён перавярнуўся. З перавярнутага самавара па падлозе пацякла вада, перамешваючыся з чырвоным віном з разбітай бутэлькі.

— Да пабачэння, міленькі, — сказала Макарыха і, усклінуўшыся з ложка, выбегла на двор.

IX

Рыгор сядзеў на табурэтцы, трымаючы ў руках кафейную куртку. Дзе ж шукаць Наташу? За Макарыхай не пабяжыш: крыху нарабіць, падзі пабязгаюцца. Кепска, што выпусціў яе з хаты. Быццам загіннаты завала яна яго. А мо і сапраўды пад нейкім гіпнозам ён знаходзіцца?

Спаздаваўся, што будзе рамантычнае, светлае каханне, як некалі, у маладосці... У маладосці... Але ж ён цяпер малады, бо памаладзеў...

Пярскевіч працягнуў руку, зняў са сцяны квадратнае люстэрка, паднёс яго да твару і здрыгануўся. Як і раней, вакол носа складкамі ідуць доўгія глыбокія маршчыны-баразёнкі, валасы на галаве свіяць...

Зноў пастарэў, з Макарыхай-ведзьмай ноч правёўшы. Што ж выходзіць? Сустрэча з Наташай маладосці яму прынесла, а спатканне з Макарыхай старасць вярнула.

Рыгор падняў руку з люстэркам, намерваючыся кіннуць яго аб падлогу, каб разляцелася на мноства асколкаў, як разляцелася электрычная лямпачка ад удару маланкі, але стрымаўся, розум усё-такі ўзяў верх: асцярожна паклаў люстэрка на перавярнуты столік.

З-пад ложка вылезла жаба з бародаўкамі-кравінічкамі на целе. Абмінуўшы калюжынку ад вады і віна на падлозе, села на накрывку, што закрывала мюк у падвал.

— Не ўцякла, са мною засталася ты! — ушчуваючы, прамовіў Рыгор. Дзіўна, але жаба цяпер у яго не выклікала агіды. Наадварот, супакойвала, прыглушала боль на душы.

— Ты непрыгожая, так, — звярнуўся ён да гэтай жывой істоты, — але бездапаможная і, мабыць, добрая. Капі б магпа гаварыць, то, магчыма, сказала б мне, дзе Макарыха-ведзьма Наташку хавае.

Жаба з сілай шлёпнула тоўстай мясістай лапай па пашчапанай крайняй дошцы накрывкі.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь; Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь; Беларускае гаварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае гаварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма".

Наш адрас: 220005, Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.

Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (бухгалтэрыя, тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81. Падпісны індекс у Беларусі: 63854.

Тыраж 2082 экз. Зак. 581. Падпісана да друку 11.3.2002 г. у 12.00.

Газета набрана, зварстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку». (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).